

SLUTLIG UTVÄRDERINGSRAPPORT

PROJEKTET UNGÖST

Göteborgs Stad
Östra Göteborg

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Innehållsförteckning

Inledning och sammanfattning	3
Projektets inriktning och bakgrund	6
<i>Projektansökan och ESF-rådets beslut</i>	6
<i>Ändringsansökan 2018-05-18</i>	7
<i>Ändringsansökan 2019-02-11</i>	9
<i>Projektets grund byggdes upp under analys- & planeringsfasen</i>	10
Utvärderingsuppdraget	12
Prestationer, resultat och effekter på individnivå	13
<i>Syfte och målsättningar</i>	13
<i>Antal deltagare i projektet</i>	14
<i>Tid i insats</i>	16
<i>Beskrivning av projektdeltagarnas behov och förutsättningar</i>	17
<i>Några exempel på deltagares behov och förutsättningar</i>	21
<i>Deltagarnas status i relation till utbildning och arbete vid avslut</i>	27
<i>Förändringar i motivation, känsla av utanförskap och upplevda förändringar i den egna livssituationen</i>	33
<i>Målsättningarna kring praktikplatser</i>	36
Resultat och effekter på projektnivå	37
<i>Projektorganisationen</i>	37
<i>Det nya arbetssättets struktur och inriktning</i>	40
Resultat och effekter på organisationsnivå	46
<i>Workshop kring projektets nära samverkan</i>	47
<i>Kunskapsuppgyggnad</i>	49

Inledning och sammanfattning

Projektet UngÖst, i ansökan benämnt Unga i riskzon, bedrivs inom ramen för Europeiska socialfondens programområde 2 med finansiering inom en utlysning med namnet *"Västsverige – Underlätta övergångarna till arbete och studier för unga (2015:00477)"*. Projektet startade 2016-04-01 och slutförs 2019-06-30.

I denna slutliga utvärderingsrapport redovisas följeforskning i projektet UngÖst utförd under perioden 2017-08-01-- 2019-01-31. Rapporten är avsedd för ESF-rådet, projektets styrgrupp, projektgrupp och samverkanspartners samt externa intressenter.

Rapporten fokuserar på att beskriva och analysera projektets funktionalitet och utfall i relation till syfte och målsättningar med projektet.

Projektet UngÖst har i hög utsträckning uppnått sina målsättningar och kommer vid projektets slut att implementeras i reguljär verksamhet. De två prioriterade målsättningarna med projektet, att utveckla ett nytt arbetssätt för målgruppen unga i riskzon som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter samt att skapa en effektiv samverkan kring målgruppen, har uppnåtts.

Projektet ska totalt ha 90 deltagare, varav 35 kvinnor (39 %) och 55 män (61 %). Vid avstämning 2018-12-31 hade sammanlagt 80 ungdomar skrivits in i projektet, 33 kvinnor (41 %) och 47 män (59 %). Då projektets genomförandefas avslutas först 2019-03-31 så kommer det volymmässiga målet att nås.

Resultaten på individnivå består i huvudsak av att projektverksamheten bidragit till att deltagande ungdomar återgått till utbildning, påbörjat utbildning eller avslutats till ett arbete. Av de 50 avslutade ungdomarna 2018-12-31 hade 52 % avslutats till studier, 16 % till en anställning och 4 % till en praktikplats. Detta innebär att 72 % av de vid angiven tidpunkt deltagande ungdomarna hade uppnått projektets mål i relation till utbildning och arbete.

För att uppnå dessa goda resultat har ungdomarna behövt stöd under längre perioder än vad som initialt beräknades. Detta hänger samman med den komplexa och sammansatt problematik som de flesta projektdeltagarna har haft vid inträde i projektet. Problematiken innefattar psykisk ohälsa, brist på fungerande föräldra- eller annat vuxenstöd, boendeproblematik, våldsutsatthet, missbruk och kriminalitet.

Av utvärderingsrapporten framgår att de deltagande ungdomarnas livssituation förändrats på ett antal olika områden med delvis olika resultat för kvinnor respektive män. Gruppen avslutade deltagare, till och med 2018-12-31, bestod av 19 kvinnor och 31 män. Av dessa var 23 ungdomar under 18 år när de påbörjade sitt deltagande i projektet (7 kvinnor och 16 män) och 27 ungdomar (12 kvinnor och 15 män) 18 år eller äldre vid projektstart. Deltagare under 18 år har anvisats av enheten Barn och Familj 2 och deltagare 18 år eller äldre av enheten Unga Vuxna inom Socialtjänsten i stadsdelen Östra Göteborg.

I november 2018 genomfördes en uppföljningsstudie av all deltagare som hade avslutats före 2018-08-31, sammanlagt 27 personer (6 kvinnor och 21 män). Studien visade att resultaten i relation till utbildning och arbete var hållbara. En riskfaktor för den långsiktiga hållbarheten är att en så liten andel av projektdeltagarna som är 20 år eller äldre har en gymnasieexamen vilket är en miniminivå för vad som krävs i allt fler anställningar. Projektets resultat i fråga om återgång till skolarbetet för grundskoleelever samt effekterna av det stöd elever fått i övergången mellan grundskola och gymnasieskola med goda resultat skapar å andra sidan framtida möjligheter till förändring.

De främsta effekterna av resultaten på individnivå är just att huvuddelen av projektdeltagarna har kunnat förändra sin livssituation på ett positivt sätt, genom att komma i utbildning eller arbete, samt att projektägarens kostnader för insatser till målgruppen, enligt uppgift från stadsdelsförvaltningen, har minskat i jämförelse med tidigare upphandlade insatser.

Framgångsfaktorerna bakom projektet är en mycket verksam koppling mellan ungdomsbehandlarnas arbetsmetoder samt det som kan erbjudas målgruppen genom en fungerande samverkan med en rad olika aktörer.

Det handlar i grunden om ungdomsbehandlarnas förmåga att bemöta deltagarna på ett sätt som får dem att växa, vilja och våga ta ansvar i sitt eget liv. Viktiga delar i bemötandet är att vara inlyssnande, engagerad i den unge, att ha tro på den unges förmåga att själv hitta lösningar, att vara uthållig och ge processen tid. Det börjar i relationsskapandet som är en förutsättning för tilltro och förtroende.

De bakomliggande teorierna och erfarenheterna bakom arbetsmetoden bygger, som utvärderarna uppfattar det, i huvudsak på tankesätt som kan kopplas till teorier kring ett lösningsorienterat arbetssätt, KASAM (Känsla av sammanhang och mening), MI (Motivating Interviewing) KSL (Kriminell som Livsstil) samt teorier om Empowerment.

Ungdomsbehandlaren ska vara en resurs i hela projektprocessen för deltagaren. Den första fasen handlar om att etablera en förtroendefull relation och kommunikation. Målet är att synliggöra individens resurser och möjligheter samt arbeta med motivation och deltagarens eget ansvars-tagande. Behandlingen består av kontakten med ungdomsbehandlaren där denne använder sig själv och sin kunskap i processen att vägleda, stötta och coacha. De insatser som behövs utöver detta tillgodoses genom samverkansparterna.

De närmaste samverkansparterna i genomförandet har varit Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA), Samverkan Skola, Socialtjänst, Polis och Fritid (SSPF) och stadsdelens fältassistenter.

Skolan och deras elevvårdsteam har varit en viktig samverkanspart i många ärenden. Socialtjänsten har kunnat tillföra resurser till exempel i form av försörjningsstöd, boende, och familjebehandling inom ramarna för gällande lagstiftning och rutiner. Insatser för missbruksbehandling har tillförts bland annat genom samarbete med Mini-Maria. Beträffande ungdomar med psykisk ohälsa är primärvården och psykiatrien viktiga samverkanspartner.

De slutsatser som kan dras av utvärderingen är att projektverksamheten har gett de resultat och effekter som beskrivits ovan för de i projektet aktuella deltagarna under angiven utvärderingsperiod. De angivna resultaten och effekterna har också uppstått i liknande verksamheter med liknande målgrupper, vilket tyder på att de arbetsmetoder och den samverkan som har skapats i projektet har hög potential att skapa goda resultat i den fortsatt verksamheten.

Resultaten och effekterna som har uppnåtts i projektverksamheten är så intressanta att utvärderarna rekommenderar en långsiktig forskningsinsats kring den verksamhet som nu ska bedrivas med samma metod och samverkanskonstellation i reguljär verksamhet.

Utvärderingsarbetet har genomförts av undertecknad samt Malin Brandqvist, Framtidsutbildning AB. Rapporten ansvarar dock undertecknad för i sin helhet. Det är utvärderarnas förväntning att utvärderingsresultaten ska utgöra ett kompletterande underlag i dialogen om projektets slutförande och implementering.

Rapportens struktur och innehåll framgår av innehållsförteckningen. Beskrivningar och analyser integreras i den löpande texten. En sammanfattning av utvärderingens resultat återfinns i inledningskapitlet. För att förstå helheten är det nödvändigt att läsa hela rapporten.

Helsingborg

2019-03-03

Bo Eriksson

Framtidsutbildning AB

Projektets inriktning och bakgrund

Projektet UngÖst, i ansökan benämnt Unga i riskzon, bedrivs inom ramen för Europeiska socialfondens programområde 2 med finansiering inom en utlysning med namnet *"Västsverige – Underlätta övergångarna till arbete och studier för unga (2015:00477)"*. I den aktuella utlysningstexten betonas att *"Den största risken för långtidsarbetslöshet och framtida arbetsmarknadsrelaterade problem finns bland unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning."*

I utlysningstexten tydliggörs också att Europeiska socialfonden vill se resultat och effekter som är långsiktigt hållbara i de projekt som beviljats medel: *"För att minska antalet unga kvinnor och män som hamnar i utanförskap krävs långsiktiga, hållbara och effektiva strukturer som underlättar en återgång till utbildning eller arbete. Samverkan mellan relevanta främjandeaktörer på lokal och regional nivå är därmed viktiga."*

Idén till projektet UngÖst föddes när diskussionen om utsatta områden intensifierades 2013-2014. En grupp personer inom stadsdelsförvaltningen i Östra Göteborg med representation både från myndighets- och utförarsidan fick i uppdrag att se över den aktuella situationen i stadsdelen samt vad som skulle kunna göras för att ge ungdomar stöd på hemmaplan.

En kontakt med stadsdelens EU-koordinator visade att det fanns en aktuell utlysning inom Socialfonden som hade fokus på socialt utsatta områden. Bergsjön, som är en del av stadsdelen, är ett sådant område. En ansökan lämnades in till Europeiska socialfonden under 2015 och beviljades 2016-03-15.

Projektansökan och ESF-rådets beslut

Projektet UngÖst, sägs i ansökan till Europeiska socialfonden ha följande bakgrund och syfte:

"Kriminaliteten bland ungdomar i Östra Göteborg, och främst i Bergsjön, är ett växande problem. Kommunen och samverkansparterna i närområdet saknar metoder och verktyg för att kunna arbeta med preventiva insatser och på så vis fånga upp unga i riskzon i ett tidigare skede. Projektet Unga i riskzon har för avsikt att utveckla en lokal samverkansplattform mellan aktörer som Polisen, skola, socialtjänst, Arbetsförmedlingen, Räddningstjänsten, lokala hyresvärdar och föreningar för att mer effektivt kunna fånga upp unga i riskzon för kriminalitet, våldsbejakande extremism och negativ gängbildning. Projektet ska utifrån transnationell benchmarking ta hem nya verktyg och metoder för att pröva och utveckla förändringsverktyg och metoder som motiverar ungdomarna att bryta en negativ livsstil och/eller beteende. Projektets personal består av ett team av sex ungdomsbehandlare som arbetar tillsammans med ungdomarna utifrån ett arbetssätt som kombinerar behandlande insatser med sysselsättningsinsatser. Genom att stödja ungdomarnas etablering i samhället väntas projektet bidra till att på längre sikt minska problemet med kriminalitet bland unga i Östra Göteborg. Projektets förebyggande arbetssätt väntas även bidra till att minska kostnaderna för köpt vård, boende och stöd, men framförallt ska projektet verka för att ge ungdomar i stadsdelen stöd på vägen mot självförsörjning och en meningsfull tillvaro."

Svenska ESF-rådet beviljade 2016-03-15 SDF Östra Göteborg ansökan om att få driva projektet Unga i riskzon efter att det prioriterats av Strukturfondspartnerskapet i Västra Götaland med följande motivering: *"Projektet överensstämmer med VG 2020, Strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland 2014-2020. Projektet Unga i riskzon uppfyller prioriteringsgrunderna väl"*.

I beslutshandlingen beskrivs ESF-rådets förväntningar på de resultat som ska uppnås i projektet på följande sätt:

”Inom inriktningen som valts ska projektet bidra till att unga kvinnor och män kommer i studier, i arbete eller närmare arbetsmarknaden och riktas till socialt utsatta områden i regionens större kommuner. I detta fall i Östra Göteborg och målgruppen är unga i risk för att hamna i långvarigt utanförskap och/eller i kriminalitet.

Förväntade resultat på deltagare nivå är att deltagarna:

- *Är motiverade till att vilja förändra sitt beteende.*
- *Upplever en minskad känsla av utanförskap.*
- *Upplever positiva förändringar i sin livssituation i form av att ha tagit ett steg mot återgång till studier eller annan sysselsättning.*

Förväntade resultat på organisationsnivå, det vill säga för projektägaren och samverkansparterna är att nå:

- *En effektiv samverkan kring målgruppen.*
- *Kunskap om våld, negativ gängbildning och våldsbejakande extremism.*
- *Ökad kunskap om kriminalitet ur ett genusperspektiv.*

Projektets förväntade resultat på projektnivå, det vill säga för verksamheten är att:

- *Utveckla ett nytt arbetssätt som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter för målgruppen unga i riskzon.*
- *Utveckla förmågan att i ett tidigare skede kunna identifiera ungdomar i riskzon.*
- *Det preventiva arbetssättet bidrar till att minska kostnaderna för köpt vård, boende och stöd riktat till målgruppen.*

Minst 50 % av deltagarna förväntas ha brutit sitt utanförskap efter projektet och därmed finnas i antingen arbete, studier, praktik eller annan jämförbar åtgärd”.

Projektet beviljades en budget på sammanlagt 18 509 479 kronor, varav stöd från Europeiska socialfonden utgjordes av 8 684 439 kronor och 9 825 040 kronor av medfinansiering av olika slag.

Ett projekt kan anses framgångsrikt om det uppnår sina målsättningar samt genomförs inom bestämd tidsram och budget. Av olika anledningar har det ursprungliga beslutet vid två tillfällen ändrats efter ansökan från projektägaren. Detta redovisas nedan.

Ändringsansökan 2018-05-18

Bakgrunden till denna ändringsansökan var att projektet sedan start inte hade kunnat redovisa enligt budget för posten medfinansiering kopplat till deltagare. Detta hade flera anledningar.

En anledning, som inte anges i ansökan om ändring, var att projektet inte nått upp till det antal deltagare som planerats. De anledningar som projektägaren pekade på var att:

- En stor del av de inskrivna deltagarna var under 18 år och därmed inte var berättigade till försörjningsstöd, vilket utgjorde grunden för deltagarmedfinansieringen.
- Flera av deltagarna över 18 år hade inte heller försörjningsstöd av olika anledningar.
- Eftersom projektet arbetar individuellt med deltagarna och inte har några heltidsaktiviteter, i huvudsak för att de flesta i målgruppen inte klarar detta, så hade färre timmar än beräknat kunnat redovisas som projektdeltagande.

Som en följd av ovanstående beviljades projektet en omfördelning av stora delar av medfinansieringen från att grunda sig på deltagarnas ersättningar till kontant medfinansiering genom projektägarens personalkostnader, kontanta medel och offentliga medel från Räddningstjänsten. Det senare avser en behandlingsinsats som Räddningstjänsten genomfört för projektdeltagare i UngÖst.

Som en följd av ansökan förlängdes även projektets genomförandefas. I det ursprungliga beslutet hade ESF fattat beslut om följande tidsperioder i projektet:

- Analys- och planeringsfas, 2016-04-01 – 2017-01-31.
- Genomförandefas, 2017-02-01 – 2018-12-31.
- Avslutningsfas, 2019-01-01 – 2019-03-29.

I det nya beslutet ändrades projekttiderna enligt följande:

- Analys- och planeringsfas, 2016-04-01 – 2017-01-31.
- Genomförandefas, 2017-02-01 – 2019-03-31.
- Avslutningsfas, 2019-04-01 – 2019-06-30.

Motivet till att förlänga projektets genomförandefas var främst att deltagarna i projektet behövde betydligt längre stödperioder än de beräknade 6 månaderna.

Utöver ovanstående beviljades även projektet en utökning av personalresurserna enligt bland annat nedanstående motivering i ändringsansökan:

”UngÖst har under tiden hittills sett stora vinster av samverkan med Förebyggandeenheten inom vilken följande profession ingår; fältsekreterare, KAA-samordnare samt SSPF. Tillsammans med UngÖst har en samverkanskedja byggts upp där fältgruppens roll till stor del är det förebyggande arbete som innebär att identifiera behov hos målgruppen och vidare länka unga vidare till projektet. När det gäller SSPF har en nära samverkan byggts upp och samverkan sker genom att SSPF och Ungöst har gemensamma insatser för deltagarna och deras privata samt professionella nätverk. Förutom den direkta samverkan i ärenden så har SSPF och UngÖst en stor del metodutveckling gemensamt samt byggt upp forum såsom storteam och andra aktiviteter som görs i syfte att metodutveckla samt samverka kring att stödja målgruppen. Slutligen ingår KAA i enheten och såväl som med SSPF så har en nära samverkan byggts upp och UngÖst och KAA har i flera fall gemensamma ärenden genom att KAA stöttar utbildningssidan och kan gå in med direkta insatser för deltagare i projektet. UngÖst underlättar även KAA:s uppdrag genom en nära samverkan kring aktuella

ungdomar och kontinuerliga genomgångar så att inga parallella insatser sker. Under juni kommer KAA och SSPF ingå i samma enhet som UngÖst vilket kommer innebära en än mer nära samverkan då nämnda uppdrag kommer att dela lokaler med UngÖst. Omorganisationen kommer innebära att insatser för unga från målgruppen kommer att samlas närmare varandra och metoder och arbetssätt kommer kunna effektiviseras ytterligare. UngÖst föreslår därmed att två SSPF-koordinatorer ska redovisa sin arbetstid med undantag för de ärenden som är under 15 år.”

Utöver ovan nämnda resurser kunde projektverksamheten efter ansökan och beslut också redovisa två fältassistents tid samt viss tid för samverkan av personal ett boende i stadsdelen med vilket projektet har ett nära samarbete. Samtidigt påpekas i ansökan att tid som skulle redovisats i projektet av socialsekreterare i myndighet inte har kunnat redovisas på grund av rådande personalsituation.

Ändringsansökan 2019-02-11

Ytterligare en ändringsansökan gjordes 2019-02-11 med anledning av att:

- Projektet hade haft ett flertal förändringar avseende personal som bytt tjänst vilket påverkat medfinansieringen.
- Räddningstjänstens medfinansiering också hade påverkats av personalförändringar.

Med anledning av ovanstående önskade projektägaren förlänga medfinansieringen av projektpersonalen under projektets avslutningsfas samt öka andelen kontanta medel från projektägaren för att balansera budgeten.

Utöver ovanstående ville projektägaren ändra det planerade antalet deltagare i projektet från i ansökan angivna volym på 120 deltagare till 90 deltagare. Projektägaren konstaterade i ansökan att det ursprungliga antalet deltagare inte kommer att kunna nås eftersom varje deltagare behöver längre tid med projektstöd än vad som ursprungligen antogs.

ESF-rådet biföll ansökan 2019-02-15. Det innebär att volymmålet i fråga om antal deltagare ska utvärderas utifrån att 35 kvinnor och 55 män ska delta i projektet. Detta innebär en minskning av antalet deltagande män med 41 personer men en ökning av antalet deltagande kvinnor med 11 personer jämfört med ursprunglig planering.

Genom ändringsansökningarna har projektets samlade budget sänkts något och uppgår enligt uppgift från projektverksamheten nu till 17 505 834 kronor. ESF-stödet uppgår till 8 199 788 kronor och medfinansieringen till 9 306 046 kronor.

Både ändringarna av finansieringen av projektet och målet för antal deltagare är väl motiverade och speglar hur projektet har utvecklats. Det är således en anpassning såväl till projektets metod som samverkansformer. Det som främst påverkar utgångspunkterna för utvärderingsarbetet är det förändrade volymmålet för antal deltagande i projektet.

Projektägaren har uttryckt en önskan att utvärderingen slutförs enligt ursprungligen fastställd tidsplan och inga ytterligare medel har tillförts utvärderingsbudgeten som en följd av förlängningen av projektet.

Projektets grund byggdes upp under analys- & planeringsfasen

Två viktiga aktiviteter för uppbyggnaden av projektet var dels en workshop genomförd enligt LFA-metoden med ett brett deltagande av aktörer som arbetar med projektets målgrupp och dels en studie av områdesproblematiken utförd av en internt anställd analytiker i stadsdelsförvaltningen.

LFA-workshop

Under projektets analys- och planeringsfas genomfördes den kartläggning som tidigare efterfrågats, av stadsdelen, i form av en LFA-analys (Logical Framework Approach).

Den problemformulering som utgjorde utgångspunkt för analysarbetet var att *"Ungdomar från socialt utsatta områden i Göteborg riskerar att hamna i en destruktiv livsstil"*. En rad olika faktorer listades som orsaker till problemet; segregation, brist på resurser, hälsoproblem, skolrelaterade problem, resurs-svaga föräldrar, brist på sysselsättning och brister i samverkan med flera.

De beskrivna problemen antogs leda till bland annat följande effekter; vilsenhet, utanförskap, ekonomiska effekter, resignation både på individnivå och på ett samhälleligt plan, våld, missbruk och kriminalitet.

Av LFA-analysen framgick således att huvudproblemet i stadsdelen utgjordes av att ungdomarna riskerar att hamna i en destruktiv livsstil. Projektets mål borde i enlighet med analysmodellen då bli att verka för att ungdomarna inte ska hamna i en sådan destruktiv livsstil.

Under workshoppen genomfördes sedan grupparbeten kring delmål och aktiviteter utifrån följande teman:

- Jämlikhet
- Involvera vuxenvärlden
- Sammanhang
- Skola
- Samverkan
- Identitet

En genomgång av anteckningarna från grupparbetena visar att delar av hur projektet kom att utformas har sina rötter i den här workshoppen och de grupparbeten som genomfördes. Det gäller till exempel vikten av att känna till ungdomarnas miljö och deras behov, ambitionen att bidra till större jämlikhet i levnadsvillkor och hälsa, involvera civilsamhälle och föräldrar, föra fram positiva förebilder, skapa en väg in för familj och ungdomar samt skapa förtroende och tillit i målgruppen. De slutligen utformade projektmålen beskrivs nedan.

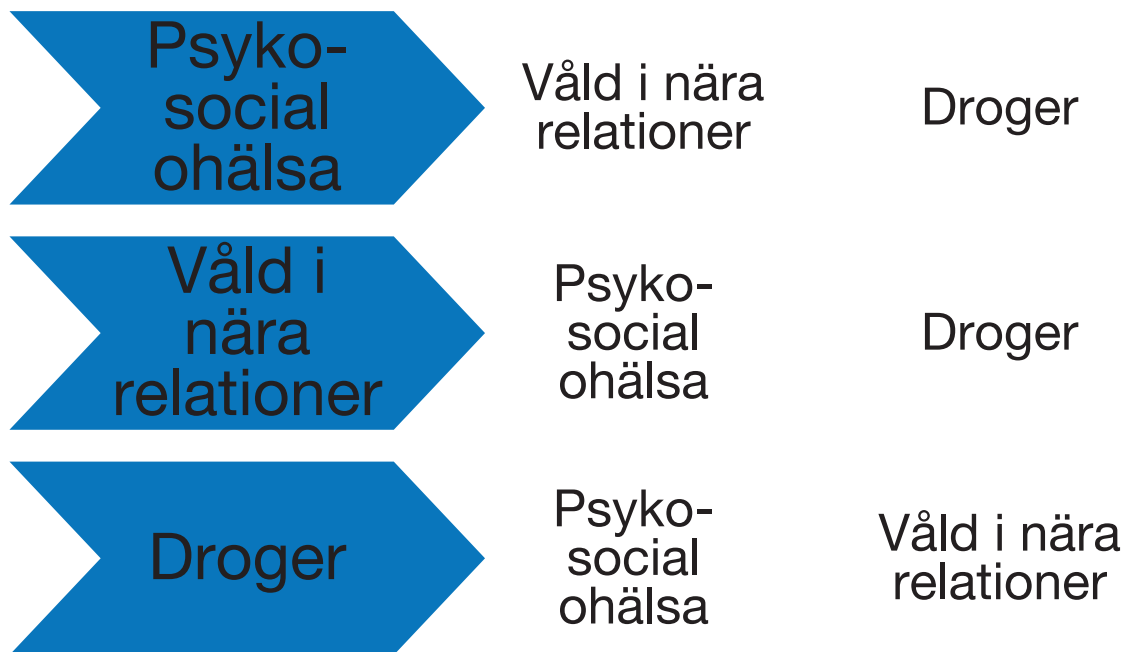
Studie av områdesproblematik

Under projektets analys- och planeringsfas gjorde också en analytiker inom stadsdelen, Maria Wallin, en analys av grundläggande områdesproblematik och orsakssamband som en del av det samlade underlaget för utformning av projektet. Den använda arbetsmetoden var i huvudsak kvalitativ i form

av intervjuer med ett brett urval av aktörer i stadsdelen som på olika sätt kommer i kontakt med målgruppen.

I rapporten konstateras att utsattheten generellt har ökat i området men att några grupper särskilt bör uppmärksammas bland barn och ungdomar. En sådan grupp är barn som lever med våld i nära relationer antingen genom att de själva utsätts för sådant och/eller att de bevittnar när andra närstående utsätts för våld. En annan grupp är barn/ungdomar som riskerar att utveckla en kriminell livsstil eller andra former av antisociala och självdestruktiva beteenden.

Utredaren ser följande samband mellan psykosocial ohälsa, våld i nära relationer och droger

Bilden visar att de olika kategorierna kan påverka varandra på olika sätt.

"Den mest framträdande faktorn som gäller för alla individer, oavsett ålderskategori eller kön, är olika former av psykosocial ohälsa", menar utredaren. I rapporttexten sägs vidare att *"I många fall förekommer ganska omfattande och ibland mycket grovt våld i hemmet"* samt att *"I samtal med denna kategori av ungdomar framkommer det ofta att de använder olika former av droger som de självmedicinerar med"*

Av rapporten framgår också att barn och ungdomar som kommer från splittrade familjer och/eller små familjebildningar, med få anhöriga, verkar ha en större utsatthet.

Utredaren menar vidare att HBTQ gruppen är en särskilt utsatt grupp i områden med starka patriarkaliska system och machoideal. I den utsträckning projektet kommer i kontakt med denna grupp bär deras särskilda utsatthet uppmärksammas.

Vidare behandlas i rapporten, som redovisas i sin helhet i bilaga 1, följande strukturella påverkansfaktorer som projektverksamheten bör vara medvetna om:

- Olikheter i de normativa systemen mellan grupper i stadsdelen och majoritetssamhällets normer.
- Förståelse av hur sedvanerättssystem fungerar.
- Hedersnormsystemet och dess beståndsdelar.

- Heder i en svensk kontext.
- Hedersrelaterat våld.
- Kriminella system och värderingar i dessa.
- Bostadsbristen och dess effekter.

I rapporten ges såväl beskrivningar av aktuella förhållanden som praktiska råd i arbetet med målgruppen. Det förefaller som att även detta underlag har gjort tydliga avtryck i ansökan och senare i projektverksamhetens sätt att arbeta.

Utvärderingsuppdraget

Utvärderingsuppdraget och dess genomförande baseras formellt på ett avropsavtal mellan Europeiska socialfondens regionkontor Västsverige och Framtidsutbildning AB som utgår från att utföraren är ramavtalsleverantör av utvärdering för Europeiska socialfonden inom region Västsverige. Avropsavtalet har föregåtts av ett anbudsförfarande där samtliga ramavtalsleverantörer i regionen kunnat lämna ett anbud.

Utvärderingsuppdraget formulerades i avropsförfrågan på följande sätt: *"Utvärderingen ska göras i form av en Lärande utvärdering och bidra till ett lärande på flera nivåer. Med detta avses att utvärderaren, utöver mål- och resultatuppföljning, ska bidra med ett konstruktivt perspektiv på projektets operativa och styrande verksamhet. Utvärderaren ska följa projektets utveckling och löpande bidra till projektets metodutveckling genom att gradvis kunna justera och anpassa projektets inriktning och utformning utifrån utvärderingens slutsatser. Utvärderaren bör närvara vid viktiga möten, till exempel styrgruppsmöten och verksamhetsträffar, för att observera aktiviteterna och inhämta kunskap samt ge konstruktiv kritik. På så vis ska den lärande utvärderingen bidra till att förbättra projektets operativa verksamhet för att nå önskad måluppfyllelse."*

Framtidsutbildning AB har utarbetat ett lösningsförslag för utvärderingen som bifogas som bilaga 2. I praktiken har samverkan kring genomförandet av utvärderingen skett mellan representanter för projektägaren, Stadsdelsförvaltning Östra Göteborg, och Framtidsutbildning AB. En övergripande arbetsplan för utvärderingsarbetet har utformats i samråd mellan projektets ledning och undertecknad.

En utmaning i utvärderingsarbetet har varit en tämligen liten budget för utvärderingsarbetet, sammanlagt 375 timmar. I samarbete med representant för projektägare samt projektledaren fokuserades arbetet fram till den skriftliga delrapporten, som levererades 2018-01-29, på projektets uppbyggnad och funktionalitet utifrån målen på projekt- och organisationsnivå samt utfallet av projektets transnationella utbyte.

I denna slutliga utvärderingsrapport är utgångspunkten genererade resultat och effekter på samtliga tre målnivåer samt vilka olika faktorer som påverkat utfallet. Särskild uppmärksamhet ägnas i rapporten åt projektdeltagarna, projektets metod och den uppbyggda samverkansplattformen.

För att skapa ett bra underlag för värderingar och analys av projektets måluppfyllelse har information inhämtats på följande sätt:

- Tagit del av projektdokumentation som lägesrapporter till ESF-rådet, SCB-redovisning, uppföljningsdokumentation kring deltagarna som projektpersonalen dokumenterat, minnesanteckningar från möten med mera.

- Gjort intervjuer med projektdeltagare, styrgrupp, projektteam, remittenter och samverkansparter.
- Intervjuer med deltagare har utgjort underlag för beskrivningar av 12 case där materialet har kompletterats av förste socialsekreterare och ungdomsbehandlare.
- Under hösten 2018 genomfördes en uppföljning av de 27 deltagare som avslutats ur projektet fram till och med 2018-08-31.
- Den statistik som utgör underlag för resultaten på individnivå har utgjorts dels av projektets egen uppföljningsdokumentation samt redovisade data till Statistiska Centralbyrån (SCB).
- Information från workshoppar kring skolfrågor, metod och samverkan som utvärderarna har genomfört med ungdomsbehandlarna samt operativ koordinator KAA och SSPF-koordinator.
- Deltagande i projektmöten, styrgruppsmöten och samverkansmöten av olika slag.
- Dialogmöten med projektledare, chef för den enhet som projektet tillhör (Boende och stöd), utvecklingsledare EU samt projektets handledare.

I analysen av resultat och effekter använder undertecknad begreppen prestationer, resultat och effekter. Redovisning av prestationer handlar om vad projektet har uppnått i relation till mätbara kvantitativa och kvalitativa indikatorer kopplade till målen. Resultat är ett bredare och djupare begrepp som innefattar en analys av måluppfyllelsen på kort sikt, Med effekter avses bedömda förändringar på lång sikt i de medverkande organisationerna som kan ses vara en följd av projektverksamheten.

I rapporten har undertecknad försökt skapa en röd tråd mellan projektets behovs- och problemformuleringar, projektets målsättningar, projektets resurser och hur dessa resurser har använts för att uppnå målsättningarna samt vilka resultat och effekter som har uppnåtts på kort respektive lång sikt.

Det är undertecknads uppfattning att projektet UngÖst är ett innovativt projekt avseende metod och samverkansformer. Resultat och effekter är betydande på individ-, projekt och verksamhetsnivå. Det är också ett ovanligt projekt på så sätt att projektverksamheten implementeras i sin helhet i reguljär verksamhet efter projektets slut. Projektverksamheten borde därför ha avsatt betydligt fler timmar till utvärderingen dels för att underlätta en hållbar implementeringsprocess och dels för att sprida metoden.

En möjlighet är att forskning knyts till verksamheten när den nu implementeras.

Prestationer, resultat och effekter på individnivå

De prestationer, resultat och effekter som projektet har förväntats uppnå framgår av projektansökan, ESF-rådets beslut om stöd samt därefter beviljade ändringsbeslut och projektets rapport efter genomförd analys- och planeringsfas.

Syfte och målsättningar

Inriktningen av projektets individmål framgår av följande formuleringar i projektansökan:

- *”Av de i utlysningen efterfrågade resultaten väntas projektets verksamhet bidra till att minska utanförskapet bland unga kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden samt bidra till ökad andel behöriga till gymnasiet och minskade skolavhopp.”*
- *”Projektets resultat väntas på längre sikt kunna bidra till att målgruppen kan bryta umgänget med kriminella kontakter. Vidare förväntas verksamheten utveckla ett hållbart sätt för att kunna fånga upp unga som riskerar en avbruten skolgång och därmed saknar möjligheter till etablering på arbetsmarknaden och på så vis förebygga att fler hamnar i kriminalitet och långvarigt utanförskap.”*

Enligt det senaste ändringsbeslutet från ESF-rådet, 2019-02-15, ska projektverksamheten under projektets genomförandefas, 2017-02-01 – 2019-03-31 (25 månader) ha presterat följande:

- Ha gett stöd till sammanlagt 90 deltagare i åldersintervallet 15-24 år.
- Av de 90 deltagarna förväntas 35 vara kvinnor (39 %) och 55 vara män (61 %).
- 50 % av deltagarna förväntas ha återgått till utbildning, kommit i praktik alternativt delta i jobbsökande aktiviteter.
- Vid projektets slut ha upprättat 10 samverkansavtal med praktikplatser avsedda för projektets målgrupp.
- 70 % av de deltagare som genomfört praktik under projekttiden ska i utvärderingen uppge att praktiken upplevts som meningsfull.

Vidare ska projektdeltagandet leda till att deltagarna:

- Är motiverade till att vilja förändra sitt beteende.
- Upplever en minskad känsla av utanförskap.
- Upplever positiva förändringar i sin livssituation i form av att ha tagit ett steg mot återgång till studier eller annan sysselsättning.

För att få en uppfattning om de kvantitativa resultaten så har genomgångar gjorts av projektets egen dokumentation kring deltagarnas utvecklingsprocesser, redovisningarna av data till SCB om inskrivna deltagare samt en fördjupad resultatuppföljning genomförda av utvärderarna i november 2018.

Antal deltagare i projektet

Som framgått så har projektet genom ändringsansökan beviljats en sänkt målsättning för antal deltagare från 120 till 90 ungdomar. Dessutom har i samma ansökan och beslut också fördelningen av deltagare mellan kvinnor och män förändrats. Målet för antal deltagande kvinnor har ökat från 24 till 35 och målet för deltagande män har sänkts från 96 till 55.

Förändringen av målsättningarna är en följd av hur projektverksamheten har utvecklats i fråga om volymen deltagare samt fördelningen mellan könen. Orsaken till det lägre antalet deltagare är att de deltagande ungdomarna har visat sig behöva mer omfattande stöd och under längre tid än vad

som initialt förutsågs. Intresset för att anvisa deltagare till verksamheten har hela tiden varit högt men såväl projektledningen som den närmaste arbetsledningen i reguljär verksamhet har agerat för att projektteamet inte skulle överbelastas, vilket skulle ha drabbat ungdomarna i slutändan. Tidigt i projektprocessen identifierades en framgångsfaktor i arbetet med projektdeltagarna vara att låta de individuella förändringsprocesserna ta den tid som behövdes samt att ha en hög tillgänglighet för ungdomarna för att snabbt kunna ge stöd i krissituationer samt att kunna samverka med andra aktörer som samtidigt har kontakt med ungdomen på olika sätt.

Tabell 1 - Antal projektdeltagare - fördelat på kön		Kvinnor Antal	Män Antal
Aktuella deltagare		14	16
Avslutade deltagare		19	31
SUMMA		33	47

Som angetts tidigare avser de data som redovisas i denna rapport vad som har hänt i projektet till och med 2018-12-31. Vid denna tidpunkt hade sammanlagt 80 ungdomar, 33 kvinnor och 47 män, skrivits in i projektet. Av dessa var 50 ungdomar avslutade, 19 kvinnor och 31 män, och 30 ungdomar fortfarande aktuella i projektet, 14 kvinnor och 16 män.

Utöver de som skrivits in i projektet har projektteamet också förberett ytterligare ett femtontal ungdomar för deltagande i projektet som sedan inte blivit av.

Eftersom det vid uppföljningstidpunkten var tre månader kvar av projektets genomförandefas så kommer den målsättning som nu gäller att uppnås. Samtidigt kan bedömningen göras att den ursprungliga målsättningen på 120 deltagare inte skulle kunna ha uppnåtts. Beroende på behov och förutsättningar har deltagare behövt stöd under olika lång tid i projektet.

Utvärderingen har visat att deltagargruppen i UngÖst är heterogen beträffande ålder, kön samt behov och förutsättningar. För att utvärderarna skulle få möjlighet att jämföra olika delgruppers förutsättningar och resultat har projektdeltagarna delats upp i åtta olika deltagargrupper beroende på om de är aktuella eller avslutade, om de är kvinnor eller män och vilken myndighetsenhet de är anvisade av. Redovisningen av utvärderingsunderlaget sker således i enlighet med följande grupperingar:

- Grupp 1, aktuella kvinnor, anvisade av Barn och Familj.
- Grupp 2, aktuella män, anvisade av Barn och Familj.
- Grupp 3, aktuella kvinnor anvisade av Unga Vuxna.
- Grupp 4, aktuella män, anvisade av Unga Vuxna.
- Grupp 5, avslutade kvinnor, anvisade av Barn och Familj.
- Grupp 6, avslutade män, anvisade av Barn och Familj.
- Grupp 7, avslutade kvinnor, anvisade av Unga Vuxna.
- Grupp 8, avslutade män, anvisade av Unga Vuxna.

Av nedanstående tabell framgår fördelningen av antal deltagare per delgrupp.

Tabell 2 - Aktuella respektive avslutade deltagare fördelat på kön och remittent			
AKTUELLA DELTAGARE	ANTAL	AVSLUTADE DELTGARE	ANTAL
Gruppkategori		Gruppkategori	
Barn och familj, aktuella kvinnor, grupp 1	6	Barn och familj, avslutade kvinnor, grupp 5	7
Barn och familj, aktuella män, grupp 2	8	Barn och familj, avslutade män, grupp 6	16
Unga vuxna, aktuella kvinnor, grupp 3	8	Unga Vuxna, avslutade kvinnor, grupp 7	12
Unga vuxna, aktuella män, grupp 4	8	Unga Vuxna, avslutade män, grupp 8	15
SUMMA AKTUELLA DELTAGARE	30	SUMMA AKTUELLA DELTAGARE	50

Fokus i rapporten ligger på grupperna 5-8 eftersom där framgår slutresultaten av de individuella förändringsprocesserna. I beskrivningen av deltagarnas behov och förutsättningar redovisas dock alla delgrupperna.

Tid i insats

Antalet deltagare i projektet har påverkats av deltagarnas sammansatta och komplexa problematik som medfört längre inskrivningstider än vad som beräknades initialt. Det har också funnits en riktlinje internt att ungdomsbehandlarna som jobbar med ungdomarna inte ska ha mer än 5-6 ungdomar per person som man samtidigt har kontakt med. Detta motiveras med att det måste finnas en hög tillgänglighet och möjlighet att kunna påverka när det händer saker i ungdomens livssituation som kan vara kritiska för att uppnå eftersträfvade förändringar. Tidsmässigt utrymme har bedömts som en framgångsfaktor i ungdomsbehandlarnas metodik.

Tabell 3 - Tid i insats (andel i % av respektive grupp)				
DELTAGARE	GRUPP 5	GRUPP 6	GRUPP 7	GRUPP 8
Variabel	Andel	Andel	Andel	Andel
Kortare än 3 månader	0%	13%	0%	0%
3 - 6 månader	29%	56%	8%	33%
Längre tid än 6 månader	71%	31%	92%	67%
SUMMA	100%	100%	100%	100%

I tidigare tabeller har volymer angetts i antal. I den fortsatta dokumentationen kommer istället andelar i procent att användas som mått för att underlätta jämförelser.

Av ovan tabell framgår den tid som de avslutade deltagarna i grupperna 5-8 har behövt i projektet. Som framgår finns vissa skillnader mellan de olika delgrupperna:

- I grupp 5, avslutade kvinnor, anvisade av Barn och Familj, så har 29 % av de avslutade ungdomarna deltagit 6 månader eller kortare tid och 71 % längre tid än 6 månader.
- I grupp 6, avslutade män, anvisade av Barn och Familj, så har 69 % av de avslutade ungdomarna deltagit 6 månader eller kortare tid och 31 % längre tid än 6 månader.

- I grupp 7, avslutade kvinnor, anvisade av Unga Vuxna, så har 8 % av de avslutade ungdomarna deltagit 6 månader eller kortare tid och 92 % längre tid än 6 månader.
- I grupp 8, avslutade män, anvisade av Unga Vuxna, så har 33 % av de avslutade ungdomarna deltagit 6 månader eller kortare tid och 67 % längre tid än 6 månader.

Deltagartider redovisas endast för avslutade deltagare. De två grupper som har högst andel deltagare med långa deltagandetider är således grupperna 5 och 7, vilket innebär att de avslutade kvinnorna har deltagit betydligt längre tid än de avslutade männen. Skillnaderna i tid förfaller delvis kunna relateras till skillnader i ärendetyngd utifrån de variabler som projektverksamheten har dokumenterat.

En förklaring till skillnaderna skulle också kunna vara olika förekomst av psykisk ohälsa i de jämförda grupperna. Detta motsägs av en nästan lika hög förekomst av uppdrag att förbättra den psykiska hälsan i kvinnogrupperna som i mansgrupperna, vilket framgår av en genomgång av uppdragen från myndighet till projektet. En annan förklaring skulle kunna vara att motivationen och drivkraften skiljer sig mellan kvinnor och män men även på detta område har myndighet bedömt att båda könen har ungefär lika stort behov av att få stöd i att förbättra denna. En tredje förklaring skulle kunna vara att kvinnorna har varit mer öppna för förändring och mer uthålliga än männen, vilket det finns visst stöd för i genomförda intervjuer med deltagare. En fjärde förklaring skulle kunna vara att kvinnorna har fått ett bättre stöd än männen i projektet. Huvuddelen av personalen i projektet är kvinnor. Det finns dock inget i utvärderingen som kan belägga det.

Eftersom det rör sig om relativt få individer så kan det också tänkas att detta har påverkat utfallet.

Beskrivning av projektdeltagarnas behov och förutsättningar

Områdesproblematiken har beskrivits i tidigare avsnitt. I detta avsnitt beskrivs projektdeltagarnas livssituation utifrån tillgänglig utvärderingsinformation.

För varje deltagare har projektpersonalen dokumenterat följande:

- *Om deltagaren lever i en familj där föräldrarna har separerat.*
- *Förekomst av våld i nära relationer.*
- *Förekomst av narkotikamissbruk.*
- *Om deltagaren är dömd för brott.*
- *Boendesituation vid inskrivning respektive avslutning ur projektet.*
- *Sysselsättning vid inskrivning i projektet.*
- *Om deltagaren har klarat grundskolan.*
- *Om deltagaren har gymnasiekompetens.*

De här indikatorerna känns igen från Maria Wallins studie som redovisades ovan i rapporten. Dock saknas uppgifter om hälsa vilket hade varit önskvärt då andra utvärderingsunderlag påvisat deltagarnas tydliga hälsoproblem.

Skilda föräldrar, våld under uppväxt, narkotikamissbruk och kriminalitet

Nedanstående tabell visar fördelningen av variablerna skilda föräldrar, våld i uppväxt, narkotikamissbruk och domar för brott för både aktuella och avslutade deltagare.

Tabell 4 - Bakgrundsvariabler / fördelning i respektive grupp (andel per variabel)								
FÖREKOMST AV	GRUPP 1	GRUPP 2	GRUPP 3	GRUPP 4	GRUPP 5	GRUPP 6	GRUPP 7	GRUPP 8
Bakgrundsvariabel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel
Skilda föräldrar	33%	38%	38%	38%	43%	13%	17%	20%
Våld i uppväxt	100%	63%	50%	63%	43%	44%	42%	60%
Högstadieskompetens	0%	38%	63%	63%	57%	31%	67%	60%
Gymnasieskompetens	0%	0%	13%	13%	0%	0%	8%	13%
Narkotikamissbruk	50%	25%	25%	50%	29%	25%	17%	53%
Dömd för brott	0%	38%	13%	50%	0%	50%	17%	53%

Det som utmärker grupperna 1-4, aktuella deltagare, är att förekomsten av skilda föräldrar är relativt jämnt fördelad kring en dryg tredjedel i varje grupp. Förekomsten av våld under uppväxten ligger på en mycket hög nivå där särskilt grupp 1 sticker ut. De aktuella deltagarna har i högre utsträckning än de avslutade deltagarna varit utsatta för eller bevittnat våld. Även narkotikamissbruket ligger på en högre nivå jämfört med de avslutade. Anvisade av Unga Vuxna är i högre utsträckning brottsbelastade, både bland aktuella och avslutade, vilket torde påverkas av att de är i olika åldrar.

Med utgångspunkt i ovan data förefaller det som om det finns en tyngre problematik i den grupp som nu är aktuella jämfört med tidigare aktuella deltagare. Detta kan ha att göra med att de remitterande myndigheterna, som har stort förtroende för verksamheten UngÖst, har anvisat deltagare med mer komplex problematik efterhand. Av nedan redovisade deltagarbeskrivningar framgår också att det finns ett antal aktuella deltagare som har varit inskrivna i verksamheten under mycket längre tid än genomsnittet.

Om man ser på de avslutade deltagarna så är det som utmärker grupperna 5 och 7 en hög grad av förekomst av våld under uppväxten men grupp 8 har ännu högre förekomst av detta. I grupp 5 har en betydligt högre andel av ungdomarna skilda föräldrar i jämförelse med de andra grupperna. Det finns ett tydligt inslag av narkotikamissbruk i grupp 5 men ingen är dömd för brott. I grupp 7 finns också deltagare med narkotikamissbruk och en andel som har dömts för brott. Den högsta andelen narkotikamissbruk och domar för brott finns i grupp 8. I grupp 6 är det, jämfört med grupp 8, en lägre andel med narkotikamissbruk men en nästan lika hög andel dömda för brott.

Boendesituationen

Det framgår av deltagarintervjuer och projektdokumentation att många ungdomar har ett problematiskt boende. De flesta bor fortfarande med sina föräldrar även när de fyllt 18 år eftersom det är svårt att skaffa ett eget boende när man inte har någon egen inkomst. Stadsdelen har en restriktiv boendestrategi där det ska föreligga särskilda omständigheter för att Socialtjänsten ska bevilja ett boende. Projektdeltagarnas boendesituation vid inskrivning i projektet framgår av nedanstående tabell.

Tabell 5 - Boendesituation / fördelning i respektive grupp (andel per variabel)								
DELTAGARE	GRUPP 1	GRUPP 2	GRUPP 3	GRUPP 4	GRUPP 5	GRUPP 6	GRUPP 7	GRUPP 8
BOENDEVARIABEL	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel
Bor med en eller båda föräldrarna	67%	75%	25%	34%	86%	81%	59%	40%
Bor hos släkt	0%	0%	13%	11%	0%	6%	0%	0%
Bor hos vänner	0%	0%	0%	11%	0%	0%	8%	0%
Har lägenhet med eget kontrakt/sambo	0%	0%	13%	0%	0%	0%	0%	0%
Hyr lägenhet i andra i andra hand	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Institutionsboende	17%	25%	13%	22%	14%	13%	0%	7%
Boende genom stadsdelen	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	13%
Annat boende	16%	0%	36%	22%	0%	0%	8%	40%
Saknar bostad	0%	0%	0%	0%	0%	0%	8%	0%
Uppgift saknas	0%	0%	0%	0%	0%	0%	17%	0%
SUMMA	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Av resultatredovisningen framgår att det är relativt små förändringar i boendesituationen för deltagarna efter projektdeltagandet på grund av boendesituationen i stadsdelen och de ungas bristande ekonomiska resurser för att skaffa eget boende.

Deltagarnas behov framgår också av remittenternas uppdragsbeskrivningar

I november 2018 genomförde utvärderarna en särskild studie av de deltagare som hade avslutats före 2018-08-31, sammanlagt 27 ungdomar. I studien har deltagarnas behov av stöd vid inskrivning i projektet definierats utifrån vilka stödinsatser som remittent, deltagare och projektpersonal kommit överens om i uppdragsformuleringen för respektive ungdom.

Av tabell 6 framgår de olika slags förväntade stödinsatser som förekommer i uppdragsbeskrivningarna för dessa projektdeltagare. Siffrorna anger hur ofta respektive uppdragsformulering förekommer i uppdragen för de 27 personer som ingick i den fördjupade resultatuppföljningen.

Tabell 6 - Önskade stödsinsatser - andel av respektive uppdrag per kön	Kvinnor Andel	Män Andel
Förbättra ungdomens självförtroende	33%	24%
Öka ungdomens drivkraft/motivation	50%	48%
Öka ungdomens eget ansvarstagande	33%	24%
Förbättra ungdomens psykiska mående	50%	48%
Stöd i att söka boende	33%	14%
Stöd i kontakt med myndigheter	67%	19%
Avhålla sig från droganvändning	33%	29%
Bryta med negativa gängkontakter	0%	14%
Avhålla sig från kriminella aktiviteter	0%	33%
Hitta verriga fritidssysselsättningar	17%	52%
Kunna sköt pågående skolgång/komma igång med skolgång	83%	71%
Komma i arbete	50%	14%
Annat	17%	5%
Uppgift saknas	0%	10%

Som framgår av tabellen är de fem mest förekommande uppdragsformuleringarna för de 6 kvinnor som ingår i gruppen:

- Kunna sköta pågående skolgång/komma igång med skolgång, som förekom i 83 % av uppdragsformuleringarna.
- Stöd i kontakt med myndigheter, som förekom i 67 % av uppdragsformuleringarna.
- Öka ungdomens drivkraft/motivation, som förekom i 50 % av uppdragsformuleringarna.
- Förbättra ungdomens psykiska mående, som förekom i 50 % av uppdragsformuleringarna.
- Komma i arbete, som förekom i 50 % av uppdragsformuleringarna.

För de 21 män som ingick i uppföljningen var de fem mest förekommande uppdragsformuleringarna:

- Kunna sköta pågående skolgång/komma igång med skolgång, som förekom i 71 % av uppdragsformuleringarna.
- Hitta vettiga fritidssysselsättningar, som förekom i 52 % av uppdragen.
- Öka ungdomens drivkraft/motivation, som förekom i 48 % av uppdragsformuleringarna.
- Förbättra ungdomens psykiska mående, som förekom i 48 % av uppdragsformuleringarna.
- Avhålla sig från kriminella aktiviteter, som förekom i 33 % av uppdragsformuleringarna.

En stor del av projektets verksamhet har handlat om att få både kvinnor och män att kunna sköta sin skolgång eller komma igång med sådan. Ett stort behov har varit att arbeta tillsammans med deltagarna för att hitta drivkraft och motivation. Det har av genomförda intervjuer framkommit att såväl kvinnors som mäns mående har påverkats av psykisk ohälsa i olika former.

Utifrån de redovisade uppdragsbeskrivningarna framgår också vissa skillnader mellan kvinnors och mäns behov i deltagargruppen. Hela 67 % av kvinnorna i uppföljningsgruppen har ansetts ha behov av stöd i kontakten med olika myndigheter (motsvarande siffra för männen är 19 %) och 50 % av kvinnorna har också angetts ha behov av stöd för att komma i arbete (motsvarande siffra för männen är 14 %). Männen i uppföljningsgruppen anses i 52 % av uppdragsformuleringarna ha behov av hjälp för att hitta vettiga fritidssysselsättningar (motsvarande siffra för kvinnorna är 17 %) och 33 % behöver stöd för att avhålla sig från kriminella aktiviteter (motsvarande siffra för kvinnorna är 0 %).

Några exempel på deltagares behov och förutsättningar

Utifrån 12 genomförda djupintervjuer med deltagare framträder nedan beskrivna behovsbilder. Senare i rapporten redovisas hur projektet har arbetat för att tillgodose behoven hos dessa deltagare och vilka resultat det har lett till i de enskilda fallen. Vissa deltagare var fortfarande aktuella i projektet 2018-12-31 medan de flesta var avslutade. För att det ska bli lättare att följa med är varje deltagarbeskrivning numrerad. Deltagarna är fördelade på de olika delgrupperna.

Kvinnor anvisade av Barn och familj

Exempel 1

Ärendet aktualiserat genom orosanmälan från BUP av flera orsaker; utsatt för våld i hemmet, hälsoproblem och missbruk. Hon har också hoppat av skolan. Kontakten med BUP är viktig då hon har en depression.

Uppdraget till UngÖst handlade om att:

- Ge stöd för att den unga skulle sköta sin hälsa.
- Ge stöd för att komma igång med skolan igen.
- Hitta en aktiv fritidssysselsättning.

Män anvisade av Barn och familj

Exempel 2

Mannen sköter inte sin skolgång och är socialt isolerad. Hans hälsa är dålig på grund av sömnproblem, dålig kost och avsaknad av motion. Föräldrarna har stöd av familjebehandlare och den unge av Barn- och Ungdomsmedicin (BUM) samt Barn- och Ungdomspsykiatri (BUP).

Uppdraget för UngÖst blev att:

- Stödja den unges återgång i utbildning.
- Stöd i kontakter med BUM och BUP.

- Stöd i att bryta spelmissbruk.
- Stöd i att vara aktiv i till exempel friskvårdsaktiviteter och motion.

Exempel 3

Ungdomen sköter inte sin skolgång och har en icke fungerande relation till sin pappa vilken han bor med. Första gången aktualiserad hos Socialtjänsten 2014 på grund av våld i nära relation. Han är isolerad, har behov av att komma igång med vardagliga rutiner och saknar vettiga fritidsaktiviteter.

UngÖst förväntades:

- Bedriva motivationsarbete i förhållande till hans skolgång.
- Ge stöttning i att upprätthålla sociala kontakter.
- Hitta olika aktiviteter för att bryta isoleringen.

Exempel 4

Ungdomen hade LVU i hemmet efter att under en tid varit LVU-placerad på SIS-anstalt.

UngÖsts uppdrag bestod i att:

- Stödja den unge att vistas i säkra miljöer på sin fritid, undvika riskmiljöer.
- Bibehålla drogfrihet.
- Ha en fungerande skolgång.
- Stödjas att avhålla sig från val som kan leda till negativa konsekvenser för hans hälsa och utveckling samt att lära sig stå emot gruppträck.

Kvinnor anvisade av Unga Vuxna

Exempel 5

Ungdomen anvisades till UngÖst efter ansökan om kontaktperson hos Socialtjänsten. Den unge bodde med en förälder men sökte eget boende då hon ansåg sig utsatt för psykiskt våld i hemmet.

För några år sedan hade ungdomen varit aktuell för utredning och placerad i jourfamiljehem efter anmälan från Barn och Ungdomspsykiatrien på grund av suicidrisk.

Ungdomsbehandlaren förväntades enligt uppdraget stötta:

- I mående
- Hitta eget boende
- Klara skolan
- Bygga självförtroende
- Lära känna nya vänner

Kvinnan hade kontakt med Vuxenpsykiatrien för samtal och medicinerar för ADHD.

Exempel 6

Ärendet rör en 21-årig invandrad kvinna med ett minderårigt barn. När uppdraget inleddes i UngÖst bodde kvinnan i ett akutboende med tillsyn utifrån att pappan till barnet varit hotfull.

Uppdraget förlängdes i olika steg där nya delar lades till i uppdraget. Det samlade uppdraget har bestått av att:

- Hjälpa kvinnan med att ställa upp hennes dotter i kö till förskola.
- Stötta henne i myndighetskontakter.
- Stötta henne i att söka efter boende på egen hand.
- Vägleda i vart hon ska vända sig i det svenska samhället när behov uppstår.
- Stötta kvinnan i att komma ut i sysselsättning.

Exempel 7

Kvinnan hoppade av skolan redan på högstadiet och har därefter vistats hemma i familjen. Hon är deprimerad och lider av social fobi. Uppmärksammades av Socialtjänsten efter ett suicidförsök.

UngÖsts uppdrag blev att:

- Bryta kvinnans sociala isolering.
- Hjälpa ungdomen att få kontakt med sjukvården för att i första läget upprätta en samtalskontakt för att sedan få stöd i sin sociala fobi.

Exempel 8

Ingår i en familj med stora problem. Pappan är frigiven efter långt fängelsestraff och mamman är traumatiserad. De fyra barnen i familjen har alla problem. Den aktuella ungdomen aktualiserades då hon själv ville ha hjälp med att komma ur sitt narkotikamissbruk.

UngÖsts uppdrag blev att stötta och motivera:

- I vardagen kring drogfrihet och mående.
- Upprätthålla planerade kontakter med Mini Maria och till att lämna regelbundna drogtester.
- Till att självständigt söka annat boende genom all de möjligheter som finns.
- Till att kunna se egna möjligheter i hur ungdomen kan påverka sin egen situation.
- Till att när det är möjligt återuppta och upprätthålla studier eller annan sysselsättning.

Exempel 9

Kvinnan hade vid första kontakten varit i Sverige en kort tid efter att ha gift sig med en landsman här. Mannen har varit i Sverige en lång tid. Ärendet initierades genom att kvinnan uppsökte Socialtjänsten efter att ha blivit misshandlad av mannen. Socialtjänsten beviljade skyddat boende men bara efter någon dag återvände kvinnan till mannen.

Misshandeln upprepades och kvinnan ville skiljas men vacklade eftersom hennes situation var problematisk på flera sätt. Hon var ny i Sverige och hade inga kontakter här. Kvinnans grund för

uppehållstillstånd i Sverige var anknytningen till mannen. Dessutom blev hon hotad av familjen i Irak om hon skulle lämna mannen.

UngÖsts uppdrag beskrevs på följande sätt:

”NN behöver en ungdomsbehandlare som hon kan samtala med samtidigt som de gör saker tillsammans. NN behöver främst kognitiva samtal där man pratar om här och nu och speglar vilka val hon kan göra. NN upplever att BUP inte bryr sig om henne och varför ska hon då bry sig om sig själv. NN bär på mycket sorg men är inte mogen att bearbeta den utan behöver stöd i hur hon ska hantera livet här och nu”.

Exempel 10

Ärendet initierat hos Socialtjänsten genom ansökan om kontaktperson. Det blev istället en anvisning till UngÖst. Ärendet hade varit aktuellt hos Socialtjänsten i omgångar sedan 2010, alltså åtta år. En kort period hade ungdomen varit placerad i boende utanför hemmet men inte med tvång. Kvinnan mår psykiskt dåligt.

Familjen är trångbodda. Bor 9 personer i en trea och den unga har inget eget utrymme. Förutom föräldrarna och den aktuella ungdomen bor en äldre broder i lägenheten med fru och barn. Den unga har problem med sin familj efter att hon kommit ut som lesbisk.

Har kontakt med psykiatri. Det pågår en utredning om ADHD. Funnits självmordstankar.

Män anvisade av Unga Vuxna

Exempel 11

I intervju framkommer att ungdomen praktiskt taget aldrig har gått i skolan, varken i sitt hemland eller i Sverige dit han kom för 6 år sedan. Varit aktuell inom Socialtjänsten sedan 2014 på grund av upprepade orosanmälningar från skola och på grund av kriminalitet. När ungdomen aktualiserades i UngÖst hade han varit inblandad i situationer med förekomst av våld. Den unge hade enligt Socialtjänsten svårt att kontrollera sin aggressivitet och vistades i kriminella miljöer.

Enligt uppdragsbeskrivningen förväntades UngÖst att:

- Stötta i kontakt med sjukvården.
- Stötta i fortsatta studier/arbete.
- Stötta i val av umgängeskretsar.

De inledande kontakterna med ungdomsbehandlaren gav en tydlig bild av en ungdom som mådde dåligt psykiskt, var nedstämd samt hade sömnproblem och suicidtankar.

Exempel 12

Ärendet aktualiserades hos Socialtjänsten efter att ungdomen ansökt om boende i samband med att han enligt uppgift blivit utslängd hemifrån.

Utredning visade att den unge saknade bostad, hade suicidala tankar, hade en huvudskada efter en misshandel i hemlandet samt epilepsi. Han fick därefter akutboende i Rebo-lägenhet. Förutom att anvisa till UngÖst startade Socialtjänsten en utredning om stödbehov kopplat till boende.

UngÖst fick i uppdrag att stödja den unge i att upprätthålla nödvändiga kontakter med Socialtjänsten och sjukvården samt stödja honom i att hitta fritidssysselsättning.

Några sammanfattande kommentarer kring exemplen

En genomgång av underlagen för de 12 redovisade exemplen visar att vid inskrivningen i projektet:

- 9 ungdomar bor med en eller båda föräldrarna, 2 ungdomar bor i boende anordnat av stadsförvaltningen samt 1 ungdom i eget boende.
- 9 av ungdomarna har varit utsatt för våld i nära relation antingen direkt eller att de bevittnat sådant våld.
- 7 av ungdomarna förväntades gå i skolan men hade problem med närvaron.
- 6 av ungdomarna hade psykiska problem för vilka de hade kontakt med BUP eller Vuxenpsykiatri.
- 5 av ungdomarna hade missbruksproblematik.
- 4 av ungdomarna var dömda för brott.

Problembilden är tydlig och flertalet har en sammansatt problematik på flera områden.

I fyra av ovan beskrivna ärenden är deltagarna fortfarande aktuella. I det följande beskrivs deras utveckling i projektet.

Exempel 2

Den unge mannen i exempel 2 påbörjade sitt deltagande i projektet 2017-06-01 och var fortfarande aktuell vid avstämningstidpunkten 2018-12-31. Som framgick av tidigare redovisning finns i detta ärende en svår problematik med social isolering samt hälsoproblem. Den unge sköter inte sin skolgång fullt ut och det har inte varit möjligt så här långt att medverka till att göra det möjligt. Även familjebehandlarna har varit involverade eftersom problematiken uppfattas röra både den unges psykiska hälsa och relationerna i familjen.

Det är ett flertal samverkansparter involverade, bland annat BUM och BUP, och UngÖst har tagit upp den unges situation på Västbusmöte (samarbete mellan olika verksamheter kring barn med psykiska, psykiatriska och sociala problem). Den unge har erbjudits en familjehemsplacering på frivillig grund men tackat nej.

För närvarande är den unge sjukskriven men enligt information från projektet har hans hälsosituation förbättrats på senare tid även om det sker i små steg.

Exempel 5

Den unga kvinnan i exempel 5 påbörjade sitt deltagande i projektet i oktober 2017 och var fortfarande aktuell i projektet 2018-12-31. Komplicerad egen situation med psykisk ohälsa, icke fungerande skolgång och en otillfredsställande hemmiljö.

Ungdomsbehandlaren har, förutom att stötta deltagaren i enlighet med uppdraget genom att frekvent träffa den unga, också samarbetat med Socialtjänsten kring boendesituationen, Vuxenpsykiatrien kring den psykiska hälsan och den ungas ADHD-medicinering samt med skolan för att stödja återgång i studier.

Den unga har också erbjudits ett boende genom Socialtjänsten men avböjt detta. Ungdomsbehandlaren betraktar den unga som resursrik men nedtryckt av förälder och broder.

I intervju uppger den unga att hon går i skolan när hon orkar. *"Det är en kamp varje dag att gå till skolan"*, säger intervjupersonen. *"Jag känner ett starkt stöd i att kunna träffa ungdomsbehandlaren varje vecka"*, fortsätter hon.

Vid tidpunkten för skrivande av denna rapport har den psykiska hälsan försämrats med flera inläggningar dör psykiatrisk vård som följd. Den unga kvinnan kommer nu också att flytta till ett boende med tillsyn.

Exempel 9

Den unga kvinnan i exempel 9 påbörjade sitt deltagande i projektet i juli 2017 och var fortfarande aktuell i projektet 2018-12-31. Som framgått av tidigare bakgrundsbeskrivning så handlar detta ärende om hedersrelaterat våld.

En komplicerad situation där ungdomsbehandlaren har uppdrag varit att stötta den unga kvinnan i hur hon kan hantera sin situation. Socialtjänsten har beviljat ett skyddat boende och ungdomsbehandlaren har kopplat ihop den unga kvinnan med en specifik verksamhet som stödjer kvinnor i hennes situation.

Ungdomsbehandlaren har frekvent haft kontakt med kvinnan, som nu studerar, för att stötta i myndighetskontakter och övriga delar av uppdraget. I samband med författande av rapporten erhåller undertecknad information om att kvinnan i fråga har fått svenskt medborgarskap och att hennes tidigare stödbehov inte längre föreligger. Därför kommer ärendet att avslutas inom kort.

Exempel 11

Den unge mannen i exempel 11 påbörjade sitt deltagande i projektet i oktober 2017 och var fortfarande aktuell 2018-12-31. Den unge invandrade till Sverige tillsammans med sina föräldrar för 6 år sedan.

Vid ankomsten till Sverige hade han haft en mycket sporadisk skolgång på grund av situationen i hemlandet. Det har inte blivit bättre i Sverige då han, enligt egen uppgift, inte varit i skolan särskilt mycket.

Sedan han kom in i UngÖst har ungdomsbehandlaren letat upp alternativa möjligheter till skolgång som också påbörjats. Situationen var under lång tid instabil eftersom den unge mår mycket dåligt

psykiskt med nedstämdhet, sömnproblem, oroskänslor och suicidtankar. Han vistades också i riskmiljöer på fritiden varför mycket av samtalen också handlat om hur den unge kan hitta meningsfulla fritidssysselsättningar.

Därefter har utredning skett på Vuxenpsykiatrien vilket resulterat i en ADHD-diagnos och den unge har gjort framsteg. Han studerar för närvarande på folkhögskola.

Deltagarnas status i relation till utbildning och arbete vid avslut

Målsättningen på detta område är att 50 % av deltagarna förväntas ha återgått till utbildning, kommit i praktik alternativt deltagit i jobbsökande aktiviteter vid avslutningen ur projektet.

Tabell 7 A- Status vid avslut för samtliga avslutade		Andel
Anställd		16%
Egen verksamhet		
Studerar		52%
Läringsplats		
Praktik		4%
Söker arbete		
Annat		28%
SUMMA		100%

Tabell 7 B - Status vid avslut ur projektet (andel i % av respektive grupp)				
DELTAGARE	GRUPP 5	GRUPP 6	GRUPP 7	GRUPP 8
Variabel	Andel	Andel	Andel	Andel
Anställd	0%	0%	25%	33%
Egen verksamhet	0%	0%	0%	0%
Studerar	71%	88%	17%	33%
Läringsplats	0%	0%	0%	0%
Praktik	0%	0%	17%	0%
Söker arbete	0%	0%	0%	0%
Annat	29%	12%	41%	34%
SUMMA	100%	100%	100%	100%

Som framgår av ovan tabell har målsättningen att 50 % ska avslutat till utbildning, praktik eller anställning också uppnåtts i samtliga delgrupper:

- I grupp 5, avslutade kvinnor, anvisade av Barn och Familj, har 71 % uppnått målsättningen.
- I grupp 6, avslutade män, anvisade av Barn och Familj, har 88 % uppnått målsättningen.
- I grupp 7, avslutade kvinnor, anvisade av Unga Vuxna, har 59 % uppnått målsättningen.
- I grupp 8, avslutade män, anvisade av Unga Vuxna, har 66 % uppnått målsättningen.

Grupperna 5 och 6

Som framgår av tabellen finns de bästa resultaten i grupperna 5 och 6, det vill säga kvinnor respektive män anvisade av Barn och Familj. I dessa grupper har 71 % respektive 88 % återgått till skolgång antingen på grundskolan eller på gymnasiet. De andra har avslutats av annan orsak.

I dessa grupper redovisades tidigare 4 exempel i beskrivningarna av deltagarnas behov; exemplen 1-4. Hur har det då gått för dessa ungdomar i projektet? Situationen för deltagare 2 har redovisats ovan eftersom denne fortfarande är aktuell i projektet. Övriga 3 redovisas nedan.

Exempel 1

Den unga kvinnan i exempel 1 var aktuell i projektet sammanlagt 11 månader. Vid avslutningen ur projektet hade ungdomen återgått i studier samt fått stöd i övrigt i enlighet med uppdragsbeskrivningen. Till en början fanns ett motstånd mot att ta emot stöd och det saknades en vilja att ta itu med den egna situationen. Det behövdes många samtal mellan ungdomsbehandlaren och den unga innan självförtroende och självkänsla ökade, enligt ungdomsbehandlaren. Detta ledde sedan till framsteg i fråga om det egna ansvarstagandet och att hela hennes livssituation förbättrades.

I intervju med utvärderarna uppger deltagaren att en anledning till att hon ville vara med i UngÖst var missnöje med det stöd hon fick av BUP. Hon var mycket nöjd med det samtalsstöd hon fått genom ungdomsbehandlaren och uppgav att detta lett till att hon nu fungerar bättre i skolan. En betydelsefull hjälp uppger hon ha varit att få stöd i att kunna strukturera upp tillvaron.

"Nu har jag hopp om en ljus framtid. Förut gick allt fel. Nu klarar jag av vardagen på ett bra sätt", säger den unga i intervjun.

Exempel 3

Den unge mannen i exempel 3 var aktuell i projektet i 9 månader. Vid avslutningen ur projektet hade den unge återgått i studier på grundskolenivå. De var inledningsvis svårt att motivera honom för att själv vara aktiv i sin egen förändringsprocess. Ungdomsbehandlaren uppfattade huvudproblemet vara den unges psykiska mående, som behövde förbättras för att möjliggöra studier med hållbar närvaro i skolan.

Ungdomsbehandlaren samarbetade med både elevhälsovård och BUP för att få den unges tillvaro att fungera. Under tiden i UngÖst genomfördes många motiverande och stödjande samtal men ungdomsbehandlaren uppfattade att den unges mottaglighet för stöd inte ledde till utveckling av självförtroende, motivation och eget ansvarstagande. Den unge mådde inte heller bättre psykiskt.

Vid uppföljning ett halvår efter avslutad insats i UngÖst var den unge inte i studier vilket innebär att han inte påbörjat gymnasiestudier. Han var heller inte i arbete.

Exempel 4

Den unge mannen i exempel 4 var aktuell i projektet i 10 månader. Vid avslutningen ur projektet hade den unge återgått i studier på grundskolenivå. De var även i detta fall inledningsvis svårt att motivera honom för att själv vara aktiv i sin egen förändringsprocess. Detta ärende rörde en

ungdom som varit LVU-placerad på institution men vid inskrivningen i UngÖst fick denna omvandlad till en LVU-placering i hemmet.

Den unge medverkade i UngÖst för att LVU-placeringen skulle upphöra men ansåg sig inte i övrigt behöva något stöd. Hans föräldrar hade dock tagit beslut om att flytta till en annan kommun för att underlätta för den unge att avhålla sig från droger och negativa gängkontakter.

Ungdomsbehandlaren träffade den unge för regelbundna samtal för att ge kunskaper kring konsekvenserna av droganvändning, medverka till att den unge skulle skaffa sig egna strategier för att undvika risksituationer och att bibehålla drogfrihet, medverka till meningsfulla fritids-sysselsättningar samt att den unge skulle fullfölja skolan.

I september 2018 upphörde LVU-placeringen och då upphörde också UngÖsts uppdrag.

Grupperna 7

I grupperna 7 och 8, det vill säga kvinnor respektive män anvisade av Unga Vuxna är resultaten mer blandade. För grupp 7, avslutade kvinnor, anvisade av Unga Vuxna, ser resultaten ut som följer:

- 25 % är avslutade till en anställning.
- 17 % studerade vid avslut.
- 17 % hade en praktik.
- 41 % avslutades av annan orsak.

De tre kvinnor i den här gruppen som avslutats till ett arbete hade fått följande anställningar:

- Timanställning som personlig assistent.
- Tidsbegränsad anställning heltid på restaurang.
- Tidsbegränsad anställning deltid inom hemtjänsten.

I grupp 7 så har 67 % av deltagarna slutfört grundskolan men bara 8 % gymnasiet. Med tanke på att de flesta jobb idag kräver gymnasiekompetens så hade det varit bra om en större andel i den här gruppen var i gymnasiestudier. Med tanke på deltagarnas bakgrund och förutsättningar är det bra att tre deltagare kunnat avsluts till ett arbete. 41 % av deltagarna är dock avslutade av annan orsak än studier eller arbete.

I grupp 7 redovisades tidigare 6 exempel i beskrivningarna av deltagarnas behov; exemplen 5-10. Hur det har gått för dessa ungdomar redovisas i det följande. Situationen för deltagarna 5 och 9 har redovisats ovan eftersom de fortfarande är aktuella i projektet. Övriga fyra redovisas nedan.

Exempel 6

Den unga kvinnan i exempel 6 var aktuell i projektet sammanlagt 15 månader. Vid avslutningen ur projektet hade ungdomen återgått i studier samt fått stöd i övrigt i enlighet med uppdragsbeskrivningen.

Detta ärende initierades genom att kvinnan utsatts för hot av sin man. Trots att den invandrade kvinnan varit i Sverige i 4 år så behövde hon hjälp med praktiska saker som att anmäla sitt barn för plats i förskola. Den akuta hotsituationen lösts tämligen omgående genom att kvinnan fick överta parets gemensamma bostad i samband med separation.

När kvinnan kom in i Sfi-undervisning så kunde ärendet avslutas. Vid uppföljning i november 2018 så gick kvinnan en yrkesutbildning med språkstöd och hade en timanställning.

Exempel 7

Den unga kvinnan i exempel 7 var aktuell i projektet sammanlagt 11 månader. Av ungdomsbehandlaren redovisning framgår att den unga kvinnan har en omfattande psykisk ohälsa och att hon har avbrutit sin skolgång.

Den unga ville inte ha någon hjälp från UngÖst men övertalades att försöka. Ett antal samtal och andra insatser genomfördes innan den unga själv avbröt kontakten med UngÖst och ärendet avslutades.

Exempel 8

Den unga kvinnan i exempel 8 var aktuell i projektet sammanlagt 12 månader. Till skillnad från föregående exempel så lyckades den här ungdomen trots en komplicerad social situation och eget narkotikamissbruk förändra sin situation radikalt.

Den unga kvinnan fick stöd både i att komma igång med studier och genom att Socialtjänsten beviljade ett boende med tillsyn. Hon lyckades själv avbryta sitt narkotikamissbruk och skötte sina kontroller på Mini Maria. Ungdomsbehandlaren har gett ett omfattande samtalsstöd men det lyckade resultatet beror också på ungdomens egen drivkraft att vilja förändra sin situation.

Vid utskrivningen ur projektet hade deltagaren en timanställning och bodde kvar i stödboendet. Förhållandena var de samma vid uppföljning i november månad 2018.

Exempel 10

Den unga kvinnan i exempel 10 var aktuell i projektet sammanlagt 13 månader. Hon avslutades till ett annat socialfondsprojekt som innefattade möjligheter till att utbilda till ett yrke.

En del av problematiken i ärendet handlar om HBTQ frågor då den unga kvinnan vill leva tillsammans med en annan kvinna men där detta är mycket provocerande för den egna familjen. Övrigt i problematiken beskrevs tidigare i avsnittet om behov och förutsättningar.

Deltagaren är i intervju mycket positiv till UngÖst och beskriver stödet hon fått från UngÖst på följande sätt:

- *” Fått hjälp att strukturera. Upplevde att jag hade så många problem och visste inte var jag skulle börja.*
- *Det är bra att ungdomsbehandlarna inte ger upp.*
- *Ni står kvar när jag tappar greppet.*
- *Viktigt att ha en vuxen som man kan lita på.*
- *Vi pratar som två vänner.*

- *Nu tror jag på framtiden.*
- *UÖ har gett mig extra energi.*
- *De tog mig upp igen.*
- *UB kan sätta sig in i och förstå andra människors förhållanden.*
- *UÖ är individinriktat. Någon hör vad jag säger.*
- *De lyssnade när ingen annan lyssnade.*
- *Viktigt att ta ett steg i taget.*
- *De säger att om jag kan så kan du.*
- *Många vuxna tar det inte från hjärtat. Det gör de här”.*

Ovanstående sammanfattar också vad många av de andra intervjuade deltagarna har sagt.

Grupp 8

För grupp 8, avslutade män, anvisade av Unga Vuxna, ser resultaten ut som följer:

- 33 % är avslutade till en anställning.
- 33 % studerade vid avslut.
- 34 % avslutades av annan orsak.

De fem män i den här gruppen som avslutats till ett arbete hade fått följande anställningar:

- Tillsvidareanställning på heltid som lagerarbetare.
- Tidsbegränsad Timanställning inom hemtjänsten.
- Tidsbegränsad timanställning på hotell.
- Tillsvidareanställning, heltid, monteringsarbete.
- Tillsvidareanställning, heltid lagerarbete.

I grupp 8 redovisades tidigare 2 exempel i beskrivningarna av deltagarnas behov; exemplen 11-12. Hur det har gått för dessa ungdomar redovisas i det följande.

Situationen för deltagare 11 har redovisats ovan eftersom denne fortfarande är aktuell i projektet. Situationen i ärende 12 redovisas nedan. Dessutom har två ytterligare exempel tillförts för att ge en bättre bild av deltagarna i grupp 8.

Exempel 12

Den unge mannen i exempel 12 deltog i projektet i sammanlagt 15 månader och avslutades av annan anledning. Ärendet initierades på grund av att den unge enligt egen uppgift blivit utslängd från föräldrahemmet.

I samband med att ärendet aktualiserades så tydliggjordes en rad olika behov. De inledande insatserna handlade om insatser inom sjukvården och att lösa det akuta bostadsproblemet. Den unge fick plats i boende genom stadsdelen. Sjukvårdens undersökningar visade också på behov av bostad med särskild service samt god man. Den unge bedömdes ha fortsatt behov av stöd från ungdomsbehandlare under en övergångsperiod.

Exempel 13

Den här ungdomen hade av och till varit aktuell på BUP men ville vid kontakt med Socialtjänsten ha hjälp med att komma i kontakt med sjukvård/psykiatri för att han psyka mående inte var det bästa. Det fanns också en orosanmälan från skolan eftersom skolgången inte fungerade.

Uppdraget till UngÖst blev att:

- Hjälpa till att etablera kontakten med sjukvård/psykiatri.
- Stötta i återgång till skolarbetet.
- Hålla socialsekreterare uppdaterad om ungdomens utveckling.

Bodde enligt uppgift med en förälder men det fanns misstanke om att den andre föräldern också bodde där och hade missbruksproblem. Detta antogs vara en del i att ungdomen inte mår bra.

Ungdomsbehandlaren träffade den unge regelbundet och han fick hjälp att ansöka om förlängd skolgång eftersom han var 20 år och fortfarande läste på grundskolenivå. Detta innebar också att han fick en egen ekonomi då han beviljades aktivitetsersättning.

Till en början ville den unge flytta hemifrån men valde slutligen att bo kvar hemma.

Ungdomsbehandlaren hade ingen kontakt med skolan eftersom den unge uppgav att det fungerade bra i skolan.

Däremot gav ungdomsbehandlaren stöd i att etablera kontakt med sjukvården. Den unge hade tidigare fått en diagnos genom BUP och under en period haft samtal med psykolog. Det han nu ville ha var medicin. Läkaren bedömde dock att det i dagsläget inte fanns behov av medicinering.

Efter 10 månader med stöd av ungdomsbehandlare bedömdes den unges situation vara stabil med en fungerande skolgång varför ärendet avslutades.

Exempel 14

Ärendet initierades 2017 då den unge sökte hjälp genom Socialtjänsten då han ville hoppa av en tillvaro med missbruk och kriminalitet. Han var samtidigt hotad av andra ungdomar i området. Socialtjänsten beviljade ett boende i en annan stadsdel och anvisade till UngÖst.

Ungdomsbehandlarens uppdrag blev att:

- Kartlägga ungdomens livssituation.
- Tillsä att drogtestar lämnades.
- Hjälpa ungdomen att söka eget boende.

- Hjälpa ungdomen med hans myndighetskontakter.
- Stödja ungdomen i att söka en sysselsättning.

Ungdomen lyckade snabbt bryta sitt missbruk och började träna för att förbättra sin hälsa. Ungdomsbehandlaren träffade regelbundet den unge för att stötta på de punkter man kommit överens om. Den unges målsättning förändrades efter ett tag till att istället för att söka jobb så ville han nu läsa upp sina gymnasiebetyg på Komvux för att kunna studera vidare.

Ungdomsbehandlaren hade kontakt med den unge i cirka ett och ett halvt år och ärendet avskrevs när den unge hade kommit in på Komvux och skolarbetet fungerade. Vid uppföljning i november 2018 visade det sig sedan att den unge hade sökt sig vidare till en utbildning på annan ort.

Förändringar i motivation, känsla av utanförskap och upplevda förändringar i den egna livssituationen

Som framgått av den inledande redovisningen så förväntas utvärderingen också belysa måluppfyllelsen kring följande målformuleringar:

- Att ungdomarna är motiverade till att vilja förändra sitt beteende.
- Upplever en minskad känsla av utanförskap.
- Upplever positiva förändringar i sin livssituation i form av att ha tagit ett steg mot återgång till studier eller annan sysselsättning.

Här finns data insamlade i en studie av de 27 deltagares status i relation till utbildning, praktik eller arbete, vilka hade avslutats med denna status före utgången av augusti månad 2018. Avsikten var att spegla hållbarheten i uppnådda resultat. I studien fick även ungdomsbehandlarna skatta graden av förändringar som dessa deltagare hade uppnått fram till dess att de avslutades.

I denna studie har det inte varit möjligt att dela in de avslutade deltagarna efter delgrupper utan jämförelser har istället skett mellan könen.

Tabell 8 - Tid i insats för deltagare som följts upp en tid efter avslut	Kvinnor	Män
	Andel	Andel
6 månader eller kortare tid	33%	48%
Mer än 6 månader - upp till och med 12 månader	50%	52%
13 månader eller längre tid	17%	0%
SUMMA	100%	100%

Av tabellen framgår att kvinnorna i den undersökta gruppen har deltagit i projektet betydligt längre tid än männen. 50 % av kvinnorna har deltagit i projektet 6-12 månader och 17 % av kvinnorna har deltagit i projektet 13 månader eller längre tid. Bland männen har hela 48 % varit inskrivna 6 månader eller kortare tid och 52 % mer än 6 månader men ingen har varit inskriven längre tid än 12 månader.

Förändringar i boende, sysselsättning och skolgång

I det följande beskrivs några av de förändringar som deltagarna i den fördjupade uppföljningsstudien gjort med stöd av ungdomsbehandlarna. Till att börja med beskrivs den faktiska situationen beträffande boende, sysselsättning och skolgång.

Tabell 9 A - Boende vid inskrivning	Kvinnor Andel	Män Andel
Bodde med förälder/föräldrar	67%	81%
Bodde med annan i familj/släkt	0%	5%
Bodde hos vänner	0%	0%
Hyrse lägenhet i andra hand	0%	0%
Hade lägenhet med eget kontrakt	0%	0%
Institutionsboende	0%	0%
Kollektivt boende genom stadsdelen	0%	9%
Annat boende	16%	5%
Bostadslös	17%	0%
Uppgift saknas	0%	0
SUMMA	100%	100%

Tabell 9 B - Boende vid utskrivning	Kvinnor Andel	Män Andel
Bodde med förälder/föräldrar	50%	71%
Bodde med annan i familj/släkt	0%	5%
Bodde hos vänner	17%	0%
Hyrse lägenhet i andra hand	0%	9%
Hade lägenhet med eget kontrakt	17%	5%
Institutionsboende	0%	0%
Kollektivt boende genom stadsdelen	0%	5%
Annat boende	16%	5%
Bostadslös	0%	0%
Uppgift saknas	0%	0%
SUMMA	100%	100%

Tabell 9 C - Boende vid uppföljning	Kvinnor Andel	Män Andel
Bodde med förälder/föräldrar	50%	71%
Bodde med annan i familj/släkt	0%	5%
Bodde hos vänner	0%	0%
Hyrse lägenhet i andra hand	0%	5%
Hade lägenhet med eget kontrakt	17%	5%
Institutionsboende	0%	0%
Kollektivt boende genom stadsdelen	0%	0%
Annat boende	16%	5%
Bostadslös	0%	0%
Uppgift saknas	17%	9%
SUMMA	100%	100%

Det har skett vissa förändringar i deltagarnas boende. En något mindre andel, både kvinnor och män, bor vid utskrivningstillfället med sina föräldrar. Den situationen är oförändrad mellan utskrivningstillfället och uppföljningen. Förändringen för kvinnorna handlar dels om att en person inte längre är bostadslös, en person har fått en egen lägenhet och en annan bor med vänner. Förändringen för männen handlar om att två personer har fått lägenhet med andrahandskontrakt.

Tabell 10 A - Utbildning/arbete vid inskrivning	Kvinnor Andel	Män Andel
Elev i grundskola	17%	33%
Elev på gymnasiet	0%	38%
Elev i annan utbildning	17%	5%
Öppet arbetssökande	0%	5%
Arbtsökande i insats	0%	5%
Anställd	0%	0%
Utan sysselsättning	50%	14%
Uppgift saknas	16%	0%
SUMMA	100%	100%

Tabell 10 B - Utbildning/arbete vid utskrivning	Kvinnor Andel	Män Andel
Elev i grundskola	33%	14%
Elev på gymnasiet	0%	57%
Elev i annan utbildning	17%	10%
Öppet arbetssökande	0%	5%
Arbtsökande i insats	0%	0%
Anställd	33%	14%
Utan sysselsättning	17%	0%
Uppgift saknas	0%	0%
SUMMA	100%	100%

Tabell 10 C - Utbildning/arbete vid uppföljning	Kvinnor Andel	Män Andel
Elev i grundskola	0%	0%
Elev på gymnasiet	33%	57%
Elev i annan utbildning	17%	5%
Öppet arbetssökande	0%	0%
Arbtsökande i insats	0%	5%
Anställd	17%	5%
Utan sysselsättning	17%	14%
Uppgift saknas	16%	14%
SUMMA	100%	100%

Förändringarna i sysselsättning är markanta. För kvinnorna har det mellan inskrivning och utskrivningstillfälle skett en förflyttning från sysselsättning till både utbildning och anställning. Vid uppföljningstillfället hade de som gick på grundskolan vid utskrivningen nu kommit in på gymnasiet men en person hade blivit av med sin anställning. Männerna var vid inskrivning i projektet i mindre utsträckning än kvinnorna helt utan sysselsättning men 77 % var i en icke fungerande utbildnings-situation. Vid utskrivningen fungerade skolgången för dessa. Fler hade också kommit in på gymnasiet och en person fått en anställning. Det såg inte riktigt likadant ut vid uppföljningen då fler var utan sysselsättning och det hade inte gått att få tag på flera personer.

Tabell 11 A - Fungerande skolgång - inskrivning	Kvinnor Andel	Män Andel
Nej, frånvaro/andra skolrelaterade problem fanns	67%	76%
Ja, deltagarens skolgång fungerade bra	33%	24%
Uppgift saknas	0%	0%
SUMMA	100%	100%

Tabell 11 B - Fungerande skolgång - utskrivning	Kvinnor Andel	Män Andel
Nej, frånvaro/andra skolrelaterade problem fanns	0%	22%
Ja, deltagarens skolgång fungerade bra	100%	78%
Uppgift saknas	0%	0%
SUMMA	100%	100%

Tabell 11 C - Fungerande skolgång uppföljning	Kvinnor Andel	Män Andel
Nej, frånvaro/andra skolrelaterade problem fanns	20%	0%
Ja, deltagarens skolgång fungerade bra	60%	93%
Uppgift saknas	20%	7%
SUMMA	100%	100%

Bland kvinnorna hade en tredjedel en fungerande skolgång vid inskrivning i projektet. Vid utskrivningstillfället hade alla det men vid uppföljningstillfället hade bra 60 % det. För männen fungerade skolgången vid inträdet i projektet bra för 24 %. Vid utskrivningen hade den siffran ökat till 78 % och vid uppföljningen till 93 %. Således en mycket bra utveckling bland männen just när det gäller skolgången.

Ungdomsbehandlarnas bedömningar av deltagarnas utveckling

Ungdomsbehandlarna har bedömt deltagarnas utveckling mellan tidpunkten för inskrivning i projektet och tidpunkten för utskrivning ur projektet. Ungdomsbehandlarnas skattningar av ungdomarnas utveckling visar följande:

- 67 % av kvinnorna bedömdes i hög/mycket hög utsträckning ha förbättrat sitt självförtroende under tiden i projektet. Samma siffra för männen var 43 %.
- 67 % av kvinnorna bedömdes i hög/mycket hög utsträckning ha förbättrat sin motivation och drivkraft under tiden i projektet. Samma siffra för männen var 75 %.
- 51 % av kvinnorna bedömdes i hög/mycket hög utsträckning ha förbättrat sitt eget ansvarstagande under tiden i projektet. Samma siffra för männen var 38 %.
- 67 % av kvinnorna bedömdes i hög/mycket hög utsträckning ha förbättrat sitt psykiska mående under tiden i projektet. Samma siffra för männen var 39 %.
- 50 % av kvinnorna bedömdes i hög/mycket hög utsträckning ha avhållit sig från droger som en följd av deltagandet i projektet. Samma siffra för männen var 43 %.
- Ingen av kvinnorna bedömdes i hög/mycket hög utsträckning ha utvecklat sina fritidsaktiviteter som en följd av deltagandet i projektet. Samma siffra för männen var 23 %.
- 50 % av kvinnorna bedömdes i hög/mycket hög utsträckning ha stärkt sina möjligheter till anställning som en följd av deltagandet i projektet. Samma siffra för männen var 40 %.

Utförliga data på ovan punkter redovisas i bilaga 3, tabell 12-18.

Sammantaget visar utvärderingen att projektdeltagandet i hög/mycket hög utsträckning har stärkt motivation och drivkraft. Huvuddelen av kvinnorna har i hög/mycket hög utsträckning utvecklat sitt eget ansvarstagande. De har också i högre utsträckning än männen förbättrat sitt psykiska mående. Både män och kvinnor har förbättrat sina möjligheter till anställning, det vill säga närmat sig arbetsmarknaden. Det är otydligt hur de negativa gängkontakterna och den kriminella aktiviteten har utvecklats. Det saknas helt enkelt för mycket data för att bedöma det.

Målsättningarna kring praktikplatser

Som framgått ovan har enstaka personer haft praktikplaceringar och sammanlagt har 8 avslutade ungdomar, 3 kvinnor och 5 män, kunnat erhålla en anställning efter deltagandet i projektet, fram till 2018-12-31. Det är ett bra resultat sett till målgruppens förutsättningar.

Samtidigt har det framgått av utvärderingen att målsättningen att få till 10 samverkansavtal kring praktikplatser inte har uppnåtts. Ansträngningar gjorts, framförallt i början av projektperioden, att skapa förutsättningar för att ingå sådana avtal men inget av initiativen har rönt framgång.

Det är inte meningsfullt att utvärdera upplevelsen av praktikplaceringarna hos det fåtal som har haft sådana.

Resultat och effekter på projektnivå

Projektet har varit ett verktyg för att bygga upp en ungdomsverksamhet med specifika karakteristika och att denna verksamhet skulle ingå i en samverkansplattform med andra aktörer i stadsdelen som arbetar med målgruppen ungdomar i riskzon. I detta avsnitt i rapporten beskrivs och analyseras den metod som UngÖst har arbetat utifrån samt vilka resultat och effekter som projektverksamheten har uppnått på projektnivå. I nästkommande avsnitt berörs resultat och effekter på organisationsnivå utifrån bland annat samverkansmålet.

På projektnivå förväntas verksamheten UngÖst, enligt avstämningsrapport till ESF-rådet, leda till att:

- Ett nytt arbetssätt som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter utvecklas för målgruppen.
- Förmågan att i tidigare skede kunna identifiera ungdomar i riskzonen utvecklas.
- Ett preventivt arbetssätt bidrar till att minska kostnaderna för köpt vård, boende och stöd riktat till målgruppen.

Det finns således två huvudsakliga incitament för projektverksamhetens individarbete:

- Att skapa en verksamhet som kan tillgodose målgruppens behov och förhindra att ungdomar i riskzon utvecklar en destruktiv livsstil.
- Att sänka stadsdelens kostnader för köpt vård och boende med stöd. Eftersom stadsdelen före projektets tillkomst i huvudsak upphandlade sådan verksamhet så har intentionen varit att skapa en hemmaplanslösning med egna resurser som är mindre kostsam jämfört med de privata alternativen.

Utvärderarna har inhämtat grundläggande kunskaper om hur arbetet i projektet bedrivs dels genom att ta del av projektdokumentation kring deltagarprocessen och dels genom att intervjua ungdomsbehandlarna kring deras arbetssätt. Beträffande deltagarprocessen har också information inhämtats genom intervjuer av deltagare, remitterter och andra samverkansparter. Information om projektets påverkan på kostnaderna för köpt vård, boende och stöd riktat till målgruppen har erhållits genom intervju med enhetschef för Resursenheten 2.

Projektet UngÖst har bedrivits i tät samverkan mellan verksamheter inom SDF Östra Göteborg men också i samverkan med externa samverkansparter. Inledningsvis beskrivs i detta avsnitt hur projektorganisationen ser ut.

Projektorganisationen

Projektägare för projektet UngÖst är Stadsdelsförvaltning Östra Göteborg, verksamheten Bistånd och Försörjningsstöd inom Socialtjänsten. Projektet finns inom en enhet som fram till 2019-02-01 benämndes Socialt Boende och Stöd och numera benämns Resursenhet 2. Ansvarig för denna enhet är projektledarens närmaste chef och denne har arbetat nära projektledningen.

Den implementerade verksamheten UngÖst kommer att finnas kvar inom Resursenhet 2 och nuvarande projektledare blir samordnare för UngÖst.

Enheten Socialt Boende och Stöd har under projektperioden omorganiserats vilket bland annat inneburit att verksamheterna Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA) samt Samordningsverksamheten Socialtjänst, Skola, Polis och Fritid (SSPF) knutits till enheten. Enheten har även tagit över ansvaret för Social Insatsgrupp (SIG) som tidigare tillhörde Individ- och familjeomsorgen. Samtidigt har Fältverksamheten, som tidigare tillhörde enheten, förts över till en annan förvaltning, Samhälle och Kultur.

Förutom chef för enheten Socialt Boende och Stöd och projektledaren har utvecklingsledare EU samt projektets metodstöd, verksam inom stadsdelen, varit viktiga personer i projektets utvecklingsprocess.

Projektverksamhetens styrgrupp

För projektets verksamhet ansvarar projektägaren och de externa samverkansparterna gentemot Europeiska socialfonden. Projektets verksamhet styrs strategiskt av en styrgrupp med representation för följande verksamheter:

- Individ- och familjeomsorg, SDF Östra Göteborg
- Arbetsförmedlingen Krami
- Räddningstjänsten Storgöteborg
- Lokalpolisområde Storgöteborg Nordost
- Socialt Boende och Stöd, SDF Östra Göteborg
- Utvecklingsledning EU, SDF Östra Göteborg
- Projektledning UngÖst, SDF Östra Göteborg

Från Socialt Boende och Stöd har enhetschef samt projektledare deltagit. Samordnare från Svenska ESF-rådet i Västsverige är adjungerad ledamot. Extern utvärderare har också deltagit som adjungerad vid vissa styrgruppsmöten.

Det framgår av intervjuerna med representanterna i styrgruppen och av styrgruppsprotokoll att samverkan på det strategiska planet anses viktig för att representanterna i styrgruppen har ett gemensamt intresse av att samverka dels utifrån att det ofta krävs samordnade insatser för målgruppen och att det är viktigt med informationsutbyte utifrån ett områdesperspektiv.

Dessutom finns kopplingar mellan de företrädde verksamheterna i insatserna för projektets deltagargrupp som effektivt behöver samordnas på ett operativt plan. Som framgår av rapporten har deltagargruppen i projektet alla varit föremål för olika sociala insatser. Missbruk och kriminalitet är frekvent förekommande i deltagargruppen. Även boendet är ett framträdande problem. Räddningstjänsten har arbetat med egna förebyggande insatser där också projektdeltagare varit berörda. Relativt få deltagare haft arbetsmarknadsinriktade insatser men kopplingen till Arbetsförmedlingen Krami är viktig eftersom en betydande del av målgruppen förmodligen kommer att behöva de insatser som verksamheten förfogar över.

Projektets styrgrupp kan också, enligt de intervjuade, vara ett viktigt forum för att skapa gemensamma bilder av hur situationen i stadsdelen ser ut från olika verksamheters horisont. Detta har underlättat nödvändiga prioriteringar av resursfördelning och insatser i ett områdesperspektiv, vilket anses nödvändigt för att möta utmaningarna i stadsdelen. Flera av de intervjuade har betonat betydelsen av ett socialt engagemang från både de reguljära verksamheterna och projektet för att nå framgång. *"Projektet UngÖst behöver visa att det går att förändra arbetssätt och samverkan"*, menar en av de intervjuade styrgruppsrepresentanterna.

Projektteamet

Projektteamet består när denna rapport skrivs av 7 ungdomsbehandlare, en tjänst är dock vakant. En ungdomsbehandlare har delat tjänst, 50 % ungdomsbehandlare och 50% SIG-koordinator. Ungdomsbehandlarna har anställts efterhand under projektprocessen. Enligt den ursprungliga planeringen skulle gruppen bestå av sex ungdomsbehandlare. Så många blev man först i november månad 2017. I januari månad 2018 utökades gruppen med ytterligare en ungdomsbehandlare.

I beteckningen ungdomsbehandlare lägger medarbetarna i projektteamet följande intentioner:

- Att hjälpa ungdomarna att hitta egna lösningar på problem.
- Att bedriva förändringsarbete för ungdomarna.
- Att bedriva motivationsarbete för ungdomarna.
- Att utgöra ett stöd för ungdomarna.
- Att bidra till att stärka ungdomarnas nätverk.

En viss tveksamhet framgick i metodworkshop kring benämningen ungdomsbehandlare men man hade svårt att hitta ett alternativ. En intervjuperson menade att *"Det är absolut behandling för att vi får ett uppdrag, det finns en strukturerad plan – så behandling med sysselsättningsaktiviteter är en bra benämning"*.

Samverkansparter

I detta avsnitt beskrivs vilka samverkansparter som projektet har samarbetat med och vad deras roll har varit i projektet. Hur samarbetet har bedrivits beskrivs och analyseras i avsnittet om resultat och effekter på organisationsnivå.

Samverkan sker både på strategisk nivå och på operativ nivå. Det mesta är fokuserat kring arbetet med ungdomarna i riskgruppen men också samverkansfrågor av organisatorisk art samt metodikfrågor sker. Samverkansinitiativ kan tas mellan enskilda funktioner i berörda verksamheter men det finns också ett flertal olika mötesföreläringar för samverkan.

Uppdraget som UngÖst arbetar med bygger på skriftligt formulerade uppdrag som utgår från biståndsbeslut fattade av myndighetsenheterna Barn och Familj samt Unga Vuxna inom Socialtjänsten i SDF Östra Göteborg. Barn och Familj 2 utreder och fattar beslut i enlighet med den sociala lagstiftningens ramar för familjer samt barn och ungdomar under 18 år. Unga Vuxna har samma uppgift för åldersgruppen 18-30 år. Deltagandet i projektet är frivilligt.

Samarbetet mellan myndighetsenheterna och projekt har enligt parterna fungerat bra även om de överenskomna rutinerna i deltagarprocessen inte kunnat följas fullt ut beroende på en problematisk personalsituation, främst inom enheten Unga Vuxna.

En ambition i utvecklingen av samverkan i stadsdelen med anknytning till UngÖst har varit att hitta hemmaplanslösningar istället för att anlita externa resurser. Därför bildades under 2017 en samverkansgrupp, hemmaplanslöningar, som träffas regelbundet för att myndighetsenheterna ska kunna ha en dialog med de resurser som finns inom stadsdelen och vad de kan bidra med kring ungdomar som tas upp till diskussion. Vid dessa träffar deltar representanter för UngÖst samt teamledare MST, metodhandlare Resursenheten 2, SSPF-koordinator och personal från myndighet.

I de lokaler där Resursenheten 2 (tidigare Socialt Boende och stöd) har sina arbetsplatser finns, förutom ungdomsbehandlarna, också operativ koordinator samt KAA-ansvarig, SSPF-koordinator samt samordnare för SIG (delad tjänst med UngÖst). Mellan dessa funktioner finns ett mycket tätt samarbete kring ungdomar.

I Resursenheten 2 ingår också Ungdomsmottagningens verksamhet från 2019-02-01. Detta innebär en möjlighet till utökat samarbete mellan UngÖst och Ungdomsmottagningen.

I projektverksamhetens uppbyggda samverkansplattform ingår också kommunpolis, fältpersonal, stadsdelsvärdar, samordnare för trygghetsarbetet i stadsdelen med flera.

I individarbetet har projektet skapat samverkanskontakter med Mini Maria (Beroendeenhet), Barn- och Ungdomspsykiatri, Vuxenpsykiatri, Ungdomsmottagningen, socialsekreterare i samverkan med Polisen samt kuratorer och annan personal inom skolornas elevvård med flera.

Det nya arbetssättets struktur och inriktning

Projektets uppdrag har varit att bygga upp ett arbetssätt som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter, att utveckla förmågan att i tidigare skede identifiera ungdomar i riskzon samt att genom ett preventivt arbetssätt bidra till att minska stadsdelens kostnader för köpt vård, boende och stöd riktat till målgruppen.

Som tidigare påpekats finns en dubbel incitamentsstruktur att bättre tillgodose målgruppens behov och att göra det till en lägre kostnad. Eftersom verksamheten bedrivs inom Socialtjänstens ram så har det varit viktigt att bygga upp fungerande och rättssäkra rutiner för arbetet. De uppdrag som ungdomsbehandlarna arbetar med baseras på ett biståndsbeslut i enlighet med Socialtjänstlagen och förutsätter ett frivilligt deltagande. Definitionen av tidiga insatser och att arbeta preventivt handlar i första hand om att förhindra en negativ utveckling utifrån en redan problematisk situation. De ungdomar som deltar i projektet är kända av Socialtjänsten antingen genom orosanmälningar eller att ungdomen själv sökt bistånd.

Projektverksamheten har som påvisats i huvudsak arbetat med att få ungdomar tillbaka till skolan eller att påbörja utbildning. Samtidigt är tanken att projektet också ska stödja en övergång från skola till arbete.

I detta avsnitt i rapporten beskrivs deltagarprocessen och de administrativa strukturerna, arbetet med att skapa ett arbetssätt som innefattar både behandling och sysselsättningsaktiviteter samt de ekonomiska effekterna av verksamheten.

Deltagarprocessen och de administrativa strukturerna

Av inhämtad utvärderingsinformation framgår att deltagarprocessen vilar på strukturerade rutiner och arbetssätt men att dessa inte fullt ut har kunnat följas på grund av personalsituationen framförallt i enheten Unga Vuxna.

Deltagarprocessen innefattar i korthet följande steg:

- En förfrågan görs till projektledaren om en ungdom som Socialtjänsten (Individ- och familjeomsorg eller Funktionshinder) vill anvisa till projektet.
- Om deltagaren innefattas i projektets målgrupp och det finns möjlighet att ta emot ungdomen så fördelas ärendet i teamet.
- Därefter sker ett första möte med ansvarig socialsekreterare och samtycke inhämtas från ungdomen eller från föräldrarna i de fall deltagaren är under 18 år.
- Beslut dokumenteras i Socialtjänstens dokumentationssystem, Treserva, och ett uppdrag skrivs till UngÖst.
- Därefter upprättas en genomförandeplan av ungdomsbehandlaren tillsammans med ungdomen i vilken ska framgå vad syftet/målsättningen med deltagandet i projektet är.
- När genomförandeplanen är upprättad så påbörjas insatser. Dessa dokumenteras i daganteckningar i Treserva och i rapportering till Europeiska socialfonden.
- Ett uppföljningsmöte ska ske med ansvarig handläggare hos remitterande verksamhet en gång per månad.
- När en ungdom avslutas gör projektet en sammanfattning av ärendet kopplat till uppdraget. Avslutningsorsak dokumenteras. Om en ungdom fortfarande är aktuell efter 6 månader i projektet men har fortsatt behov av att delta så kan ett beslut om förlängning fattas.
- När ett avslut har skett så avslutas ärendet i Treserva och rapportering sker till ESF.

För att ovan rutiner skulle fungera så har ungdomsbehandlarna utbildats i Treserva, fått kontinuerlig handledning kring lagstiftning och rutiner inom socialtjänsten och UngÖst har kontinuerligt träffat personal inom Barn och Familj samt Unga Vuxna.

Under tiden i projektet görs en rad olika insatser beroende på vad uppdraget är och hur deltagarens situation ser ut. Vad dessa insatser består av beskrivs och analyseras övergripande nedan. Ytterligare beskrivningar och analyser sker i avsnittet om resultat och effekter på individnivå.

Metodisk ansats i förändringsarbetet på individnivå

En metod är enligt Svenska Akademiens ordbok (SAOB) ett systematiskt, planmässigt, regelbundet tillvägagångssätt för att lösa en teoretisk eller praktisk uppgift i utförandet av ett arbete. Tillvägagångssättet grundas på erfarenhet/praktik.

Som framgått så har projektet utarbetat rutiner och arbetssätt för att säkra en rättssäker handläggning eftersom deltagandet i projektet baserad på ett beslut om frivilligt stöd i enlighet med Socialtjänstlagen. Den metod som använts för att tillgodose deltagarnas behov beskrivs övergripande i det följande.

Vad består en metod allmänt av?

Framtidsutbildning AB har utvärderat arbetsmarknadsprojekt med olika metodiska ansatser och funnit att det finns gemensamma drag i de flesta strukturerade metoder som består av följande delar:

- Bakomliggande teorier och beprövad erfarenhet.
- Värderingar och synsätt som metoden utgår från.
- Förhållningssätt och bemötandestrategier.
- Aktiviteter/insatser.
- Arbetssätt i övrigt.
- Arbetsverktyg som används av projektpersonalen.
- Strategi för samverkan.

En metod kan vara mer eller mindre strikt/öppen för anpassning. Socialstyrelsen använder begreppet evidensbaserad praktik när en verksamhet arbetar utifrån en beprövad metodik som har stöd i forskning. Socialstyrelsen definierar evidensbaserad praktik på följande sätt:

”Evidensbaserad praktik innebär att den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenheter och önskemål vid beslut om insatser.”

Evidensbaserad praktik innebär således en medveten och systematisk användning av flera kunskapskällor för beslut om insatser:

- Den bästa tillgängliga kunskapen.
- Den professionelles expertis.
- Berörda personers situation, erfarenhet och önskemål.

Vad är utmärkande för UngÖsts metod?

Ovanstående sätt att tänka kan också appliceras på projektet UngÖst även om ungdomsbehandlarna inte använder en tidigare prövad metodik där det finns en handbok eller riktlinjer för hur man bör arbeta. Tvärtom så är det ju ett av projektmålen att utarbeta en metodik. Det betyder dock inte att metoden i projektet i sin helhet består av nya grepp utan snarare att metoden innefattar förhållningssätt, aktiviteter, arbetsverktyg och arbetssätt som i sina delar bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet.

En av de intervjuade företrädarna för projektet uttrycker detta på följande sätt:

”Egentligen är det klassiskt socialt arbete som bedrivs i projektet UngÖst och inget nytt med metoden men vi kan tigha till det genom samverkan. Det är kopplingen samverkan och metod som är unik. Det är en ovanlig kombination för ofta är det uppdelat.”

De bakomliggande teorierna och den beprövade erfarenheten bygger, som utvärderarna uppfattar det, i huvudsak på de tankesätt som kan kopplas till teorier kring ett lösningsorienterat arbetssätt, KASAM (Känsla av sammanhang och mening), MI (Motivating Interviewing) KSL (Kriminell som Livsstil) och teorier om Empowerment.

Synsätt, förhållningssätt och bemötande utgår ifrån:

- Ett existentiellt synsätt som innefattar en tro på alla människors lika värde, människors förmåga att fatta beslut över sitt eget liv, alla människor har möjlighet att välja olika handlingsalternativ samt en tro på att alla människor har en vilja till ett meningsfullt liv.
- En involveringspedagogik som syftar till att skapa betydelsefulla relationer och möta varje individ där den befinner sig samt att involvera deltagaren i den verksamhet som den är en del av.
- Ett lösningsfokuserat förhållningssätt med en tilltro till att varje människa har förmåga att äga sin egen lösning. Förhållningssättet syftar till att skapa en känsla av delaktighet, ökat ansvar och ett delat ansvar.

Det handlar i grunden om att bemöta deltagarna på ett sätt som får dem att växa, vilja och våga ta ansvar i sitt eget liv. Viktiga delar i bemötandet är att vara inlyssnande, engagerad i den unge, att ha tro på den unges förmåga att själv hitta lösningar, att vara uthållig och ge processen tid. Det börjar i relationsskapandet som är en förutsättning för tilltro och förtroende.

Ungdomsbehandlaren har en slags mentorsroll som innefattar vägledning, coachning och uppföljning till dess den unge kan stå på egna ben. Ungdomsbehandlaren ska hjälpa individen att få del av de resurser som behövs för en fungerande tillvaro och stötta i de myndighetskontakter som behövs. Det är hjälp till självhjälp med syfte att den unge ska komma i utbildning eller i arbete.

Ungdomsbehandlaren ska vara en resurs i hela projektprocessen för deltagaren. Den första fasen handlar om att etablera en förtroendefull relation och kommunikation. Målet är att synliggöra individens resurser och möjligheter samt arbeta med motivation och deltagarens eget ansvars-tagande. Behandlingen består av kontakten med ungdomsbehandlaren där denne använder sig själv och sin kunskap i processen att vägleda, stötta och coacha. De insatser som behövs utöver detta tillgodoses genom samverkansparterna.

De närmaste samverkansparterna i genomförandet har varit KAA, SSPF och fältassistenterna.

Skolan och deras elevvårdsteam har varit en viktig samverkanspart i många ärenden. Socialtjänsten har kunnat tillföra resurser till exempel i form av försörjningsstöd, boende, och familjebehandling inom ramarna för gällande lagstiftning och rutiner. Insatser för missbruksbehandling har tillförts genom samarbete med Mini-Maria. Beträffande ungdomar med psykisk ohälsa är bland andra primärvården och psykiatrien viktiga samverkansparter.

Metodens grunder som ungdomsbehandlarna ser det

Av intervjuer med projektdeltagare framgår att dessa upplever stödet från ungdomsbehandlarna som avgörande för att de har kunnat påbörja och i många fall fullfölja individuella förändringsprocesser. Framförallt framhålls ungdomsbehandlarnas stödjande bemötande och förmåga att hjälpa ungdomen att skapa struktur och uthållighet i den individuella förändringsprocessen som värdefullt.

Den behandling som projektteamet bedriver handlar framförallt om individuella samtal. I dessa samtal använder ungdomsbehandlarna olika verktyg för att främja deltagarnas förändringsprocesser.

Ungdomsbehandlarna uppfattar att de arbetar först och främst med ungdomen i fokus men att deras arbete också bidrar med nytta på för olika verksamheter som skola och socialtjänst. Det ungdoms-

behandlarna gör i sin roll förväntas, enligt vad som uttrycktes i metodworkshop, ge de deltagande ungdomarna:

- Hopp och framtidstro genom självstärkande samtal och arbetssätt.
- Trygghet och sammanhang – vi finns där för ungdomarna och skapar relationsmässig trygghet samt regelbundenhet. Vi kan ge stöd under lång tid.
- Stöd och ”hjälpjag” – vi ger stöd i att bli vuxen, ta ansvar och på så sätt få egenmakt.
- Struktur i vardagen och hjälp att hitta en väg framåt.
- Nya verktyg/möjligheter – vi guidar till rätt insatser i samhället, hos psykiatri, ungdomsmottagning, vårdcentral med flera. Vi hjälper till med kontakter som spindeln i nätet.
- Vi kan bidra till en fungerande skolgång, förbättrad familjesituation, meningsfull fritid, bättre fysisk och psykisk hälsa.

De insatser teamet gör utgår från ett biståndsbeslut fattat av myndighetsenheterna Barn och Familj respektive Unga Vuxna. Insatser sker i nära samverkan med bland andra KAA, SSPF, Social Insatsgrupp (SIG), familjebehandlare, fältassistenter och kuratorer.

Behandling och sysselsättning

Projektverksamhetens behandlingsarbete består i att ungdomsbehandlarna i hög utsträckning är tillgängliga för att lyssna på deltagarna samt för att genom motiverande och stödjande samtal bidra till att initiera och underhålla ungdomarnas individuella förändringsprocesser. En annan viktig del är att hjälpa ungdomarna att skapa kontakter med och ta till sig andra verksamheters stöd utifrån de olika individuella behov som deltagarna har. Det kan handla om exempelvis skolans elevvårdsresurser, psykiatrins resurser, missbruksvårdens resurser och arbetsförmedlingens resurser.

Utifrån intervjuer med deltagare och samverkansparter drar utvärderarna slutsatsen att det behandlingsarbete som ungdomsbehandlarna utför själva och tillsammans med olika samverkansparter fungerar på ett mycket bra sätt även om det finns utvecklingspotential främst vad gäller samverkan med psykiatrin.

Samarbetet med skolans verksamheter uppfattas i de flest fall fungera bra på individplanet. Eftersom så många ungdomar inte fullföljer sin skolgång så är det undertecknads mening att samarbetet kring skolfrågor på en mer övergripande nivå, till exempel kring ett samlat grepp i stadsdelen för att få fler ungdomar att fullfölja sin utbildning, mellan UngÖst och skolorna skulle vara meningsfullt.

Projektet UngÖst har under projektprocessen gjort ett antal försök att skapa förutsättningar för att skapa arbetsmarknadsinriktad sysselsättning:

- Knyta kontakter med arbetsgivare som skulle kunna ta emot ungdomar på praktik.
- Fått möjlighet att prioritera in ungdomar till de kommunala feriejobben.
- Skapa praktikplatser i planerat bibliotek för fritidsutrustning.
- Träffat föreningar för att undersöka möjligheter till praktik.
- Samarbete med AF Krami (Vänder sig till personer över 18 år, som lämnat en kriminell livsstil eller befinner sig i riskzon för kriminalitet och/eller har haft ett missbruk).

- Samarbete med olika arbetsmarknadsprojekt, till exempel UngKomp.
- Samverkan med Räddningstjänsten kring insatsen RSG-U.
- Samverkan med Götas Unga.

Det framgår av resultatredovisningen på individnivå att sammanlagt 8 deltagare har avslutats till en anställning men att målsättningen att skapa en plattform för 10 praktikplatssamarbeten med arbetsgivare inte har uppnåtts.

Av utvärderingen framgår att detta har flera orsaker. Huvuddelen av deltagargruppen är i en ålder då fokus i första hand är att fullgöra skolgången. De äldre projektdeltagarna, som borde vara aktuella för arbetsmarknadsinriktade insatser, har i många fall bedömts stå för långt från arbetsmarknaden och i den nuvarande situationen i första hand behöva behandlingsinsatser.

Samtidigt finns en ambition i projektet att göra mer på detta område. Intervjuad chef för Resursenhet 2 menar att *”Det är många som går tillbaka till skola – högre än förväntat. Få har gått till arbete och jag hade nog förväntat mig fler egna kopplingar till sysselsättning och att vi fått igång fler samarbeten kring detta. Det har varit mycket skolfrågor och varje ungdom tar mycket tid. Vi behöver uppmärksamma det här med arbete mer”*.

Intervjupersonen fortsätter resonemanget på följande sätt; *”Nu blir det mycket socialtjänstperspektiv på alla frågor. Hur hade det påverkat oss om vi hade haft en person med arbetsmarknadskompetens i teamet?”*

De ekonomiska effekterna

Enhetschef för Resursenhet 2 (tidigare Socialt Boende och Stöd) menar att UngÖst har tillfört mycket och att detta fått positiva ekonomiska effekter: *”Konkret för ungdomarna har vi blivit en insats som inte funnits. Vi har sparat jättemycket pengar åt stadsdelen. Förut hade vi två coacher men det mesta köptes. Vi visste att behovet fanns. Nu när vi är 7 har vi kö. Vi gör det på hemmaplan och i samverkan med myndighet. Det kan inte de privata göra för de har ingen koppling till stadsdelen. Nu är vi både myndighetens och ungdomens förlängda arm. Man kan se det som en mycket kvalificerad kontaktperson med hög behandlingskompetens.”*

Enligt uppgift från intervjupersonen gjordes en jämförelse av kostnaderna mellan privat utförare och projektet under 2017. Det resulterade i att kostnaden för att få samma insatser utförda av en privat aktör som den projektet utfört skulle kostat 26,5 miljoner att upphandla jämfört med kostnaden i UngÖst som uppgick till 4.5 miljoner.

Utvärderingen kan inte tillföra något i detta avseende då undertecknad inte har haft tillgång till studien.

Resultat och effekter på organisationsnivå

Projektagare och samverkansparter förväntas enligt projektets målsättningar utveckla:

- En effektiv samverkan.
- En ökad kunskap om våld, negativ gängbildning och våldsbejakande extremism.
- Ökad kunskap om kriminalitet ur ett genusperspektiv.

I rapport till ESF-rådet från analys- och planeringsfasen sägs att: *"Samverkan kring målgruppen kommer att mätas genom nya samverkansformer och insatser som görs gemensamt. Vidare skapar strategisk och operativ styrgrupp möjligheten till att på ett strategiskt plan underlätta samverkansformerna. Styrgrupperna blir därför en viktig indikator för en effektiv samverkan"*.

Av genomförda intervjuer framgår bland annat att samverkan sker såväl mellan enskilda handläggare som i olika mötesfora. Internt träffas projektgruppen varje vecka för avstämning i grupp. Samverkan med SSPF, SIG-samordnare, resurser inom KAA, kommunpolis, socialsekreterare som samverkar med Polisen och med fältverksamheten sker i storteam, genomförs en timme per vecka.

Samverkan i storteam

Genom samverkan i storteamet finns en koppling till en mängd resurser med olika funktioner:

- SSPF-koordinator arbetar med målgruppen 12-18 år. De samordnar insatser för ungdomar i målgruppen för vilka flera verksamheter uttrycker oro. De arbetar som case managers nära ungdomens nätverk.
- Kommunpolisen arbetar med samverkan mot andra verksamheter i en stabsposition inom lokalpolisområdet. Två olika personer har haft denna roll under projekttiden. Den först verksamme ser det som viktigt att förstå varandras roller i samverkan för att kunna stödja måluppfyllelse både i det egna ansvaret och det gemensamma ansvaret i samverkansärenden.
- Samordnare i SIG arbetar med målgruppen unga kriminella och tillhörde fram till 2018-07-01 enheten Unga vuxna men ingår numera i Resursenhet 2. Nuvarande SIG-samordnare arbetar halvtid med SIG-uppdraget och halvtid som ungdomsbehandlare i ungÖst. Samarbetar med polis, frivård och Arbetsförmedlingen förutom med UngÖst i SIG-uppdraget.
- Resurser inom det kommunala aktivitetsansvaret följer upp ungdomar i åldern 16-20 år som varken studerar eller arbetar samt saknar gymnasieexamen inom ramen för kommunens ansvar enligt Skollagen. Den koordinator som arbetar i UngÖst arbetar också med ungdomar på grundskolenivå.
- Fältgruppen genomför uppsökande verksamhet som vänder sig till barn och ungdomar mellan 10 och 20 år. Fältpersonalen möter ungdomarna i deras miljöer dagtid, kvällar och helger.
- Trygg i Östra Göteborg (TIÖG) är ett sektorsövergripande samarbete med invånarfokus där stadsdelsförvaltningen samarbetar med bland annat polisen, fastighetsägare, räddningstjänst och företagare i stadsdelen för att på olika sätt öka den upplevda tryggheten. Trygghetsarbetet leds av en trygghetssamordnare. Projektledare i UngÖst deltar i samverkansmöten med TIÖG.

Övrig samverkan

Genomförda intervjuer visar att samverkansparterna har en god kännedom om projektets verksamhet samt ser positivt på samverkan med varandra och med projektet. Vissa svårigheter har dock funnits i samverkan med BUP och Vuxenpsykiatri som har bestått i svårigheter att knyta ihop insatser som pågår både hos UngÖst och inom psykiatri. Intervjuad chef för Resursenhet 2 uttrycker att: *”Vi måste föra upp frågan om samarbetssvårigheter med psykiatri i våra samverkansorgan. Sen behöver vi ha koll på vad som finns i stadsdelen. Vi har till exempel Hälsoverket och Ungdomsmottagningen. Vi behöver stärka samverkan även med dessa.”*

Det finns omfattande kompetens i de samverkande verksamheterna om våld, negativ gängbildning och våldsbejakande extremism. Ytterligare kunskap har tillförts genom projektet dels genom de utbildningar som ungdomsbehandlarna har deltagit i och dels genom det transnationella utbytet med stadsdelar i London.

Av utvärderingen framgår att det finns en mycket tät samverkan mellan de funktioner som finns i enheten Resursenheten 2 och har arbetsplats i samma hus. En workshop genomfördes under ledning av utvärderarna i februari 2019 kring samverkan med deltagande av ungdomsbehandlarna och SSPF-koordinator. Resultatet av denna framgår av nedanstående redovisning.

Det transnationella utbytet med stadsdelar i London har påverkat utformningen av samverkan.

”Mycket av vår samverkansplattform med samtycke och informationsutbyte är från London. Storteamsformen har vi också hittat där. Det transnationella utbytet har gett väldigt bra förutsättningar för att sätta de här formerna”, säger en av de intervjuade.

Workshop kring projektets nära samverkan

Utvärderarna genomförde 2019-02-07 en workshop tillsammans med personalen i projektet och samordnarna inom SSPF för att få en bild av vad projektet samverkar med KAA, SIG och SSPF om och hur detta går till.

Efter att personalen inom de tre funktionerna fått gemensamma arbetslokaler under hösten 2018 så har enligt personalen samverkan stärkts mellan funktionerna. Samverkan bedrivs när respektive funktions ansvarsområde möts. Rollerna i samverkan förfaller tydliga och ansvarsfördelningen fungerar bra enligt berörd personal.

SSPF har en målgrupp i åldern 12-18 år. De ska agera när fler än en verksamhet uttryckt oro för en ungdoms situation och deras fokus är problemområdena missbruk och kriminalitet. När det gäller problemområdena så är dessa samma som i SIG-samordnarens uppdrag men SIG är för individer mellan 18 och 25 år. Insatser genom SIG utgör service och kräver inget biståndsbeslut. Personalen i SSPF har enbart en samordnande – inte en behandlande roll. För att SSPF ska kunna samordna insatserna behövs samtycke från vårdnadshavare. Däremot ska de verka för att berörd ungdom får del av de insatser som de behöver. Detta utgår från en åtagandeplan som samordnarna upprättar. KAA-uppdraget definieras av det ansvar som kommuner har för att se till att ungdomar kan fullfölja sin gymnasieutbildning eller erbjudas annan aktivitet i det fall man inte är i utbildning. Som framgått arbetar operativt koordinatör inom KAA också med problematiken kring övergången mellan grundskola och gymnasie.

En ny arbetsmodell i nära samverkan

Sedan personalen i UngÖst, SSPF, SIG och KAA blev samlokaliserade har det utvecklats en ny samarbetsmodell framförallt kring de ungdomar som har kontakt både med SSPF, UngÖst och SIG. Samordnarna inom SSPF tar ansvar för samordningen mellan olika aktörer och verkar genom detta för att ungdomsbehandlarna får kontakt med de samverkansaktörer som respektive ungdom har behov av att få stöd från. Ungdomsbehandlarna har fokus på att stödja ungdomen och verka för att dennes synpunkter kommer fram.

Förutom att samarbetet mellan personalen i huset kan ske spontant så består samverkansformerna av nätverksmöten kring aktuella ungdomar, hembesök samt andra typer av samverkansmöten.

Ett exempel på hur ett samarbete kan se ut är följande fall.

Ärendet rör en ungdom som två av ungdomsbehandlarna arbetar med och där också samordnarna inom SSPF var berörda. Det var många professionella aktörer inblandade då det fanns stor oro kring ungdomen och en sammansatt problematik där ingen inblandad professionell verksamhet riktigt visste vad som skedde. Förutom ungdomsbehandlaren var familjehemssekreterare, socialsekreterare, terapeut, ett familjehem, familjebehandlare, skola, fält city, polisen och två olika skolor inblandade. Ett problem var att ingen skola ville ha hen som elev.

En av samordnarna inom SSPF fick ansvaret för att hålla i nätverksdelen och samordna alla professionella aktörers insatser. Ungdomsbehandlaren tog rollen att vara ungdomens stöd. Samordnaren och ungdomsbehandlaren arbetade tillsammans i de kontakter som behövde tas.

Under tiden som man jobbade tillsammans skrev personalen ner vad man gjorde och hur det fungerade. Utifrån detta fördes sedan en dialog kring vad som fungerat bra respektive mindre bra i samarbetet. Detta samarbete blev därför en modell för hur man vill jobba tillsammans i fortsättningen.

Det utvecklades en samsyn i ärendet som var till nytta för ungdomen och ett resultat blev att en skolplacering blev möjlig delvis på grund av att det var en styrka att personal från de två verksamheterna agerade tillsammans. Tyvärr fungerade sedan inte skolgången men genom samverkansmodellen fick ungdomen ett bättre stöd än om parterna skulle ha agerat var för sig.

Framförallt utvecklades samarbetet mellan SSPF och UngÖst men också med familjebehandlarna inom MST-teamet i stadsdelen. UngÖst uppfattar att de genom samverkan fått bättre nätverkskontakter generellt och har även arbetat med familjebehandlare i flera ärenden.

Samordnarna i SSPF är vana att arbeta med nätverkskontakter och har stor kännedom om vilka aktörer som kan behöva involveras i nätverket kring ungdomen vilket UngÖst dragit nytta av. För SSPF är det bra att ungdomen har en ungdomsbehandlare knuten till sig som kan vara en förmedlande länk.

En av deltagarna i workshopen uttrycker det på följande sätt: *"För vår del, jättebra att ungdomen har en ungdomsbehandlare knuten till sig som kan förmedla det vi kommer fram till. Ibland är det vi beslutar komplicerat och rörigt även mellan oss professionella och inom familjen. Så det är rörigt åt alla håll och kanter. Inte lätt för ungdomen att hänga med"*.

En annan deltagare säger att: *"Det är bra att ungdomens röst kommer fram, det är en vinst med att Ung Öst är med. Vi får ju tid att vara ungdomens röst, att stötta och vara där för ungdomen. Det blev väldigt tydligt på det här nätverksmötet. Hade vi haft ansvaret för föräldrakontakten och alla professionella runtomkring då hade vi inte hunnit med ungdomen för det är så många starka viljor runtomkring"*.

Det finns en betydande samstämmighet kring värdet av samverkan oavsett vilka aktörer utvärderarna har intervjuat.

Kunskapsuppbyggnad

Kunskapsuppbyggnaden i projektet kring våld, negativ gängbildning, kriminalitet ur ett genusperspektiv och våldsbejakande extremism har skett successivt utifrån ett antal olika källor:

- LFA-workshop.
- Maria Wallins studie.
- Utbildningen Kriminalitet som livsstil.
- Förberedelser för och genomförande av transnationellt samarbete.
- Medverkan i seminarier
- Egen erfarenhet.

De två första punkterna har beskrivit inledningsvis i rapporten. För beskrivning och analys av det transnationella samarbetets betydelse hänvisas till delrapport, bilaga 4.

Rekryteringen av ungdomsbehandlarna har skett utifrån att hitta en grupp med kompletterande kompetenser och erfarenheter. Under projektprocessen har också ungdomsbehandlarna fått utbildning i:

- Feedback Informed Treatment(FIT)
- Motiverande samtal (MI)
- Kriminalitet som livsstil (KSL)

Feedback Informed Treatment är en metod för att mäta brukarens allmänna välbefinnande och effekten av insatsen. Syftet med utbildningen var att arbetet skulle leda till en mer kvalitativ och effektiv behandling där klienten efterfrågas kontinuerlig feedback i relation till behandlaren samt självskatta sitt mående i samspel med behandlaren.

Motiverande samtal är en samtalsmetod som används i rådgivning och behandling för att underlätta förändringsprocesser. MI (Motivational Interviewing) utvecklades under 1980-1990-talen av psykologerna William F. Miller och Stephen Rollnick.

Kriminalitet som livsstil är en modell som utvecklats av kriminologen Glenn Walters. Kriminell livsstil är ett uttryck för ett sätt att se på världen där den kriminelle gör tolkningar utifrån en självbild och världsbild som grundläggs i barndom och tonår.

Ungdomsbehandlarna har också deltagit i seminarier kring:

- Våldsbejakande extremism
- Hedersrelaterat våld

Teamet deltar löpande i föreläsningar och utbildningar kopplade till målgruppens behov.

Ett problem för projektteamet, som man klarat av med stor flexibilitet, har varit att projektet inte förrän under hösten 2018 kunde flytta in i de lokaler som var avsedda för verksamheten.

Helsingborg

2019-03-03

Bo Eriksson

Framtidsutbildning AB

